

Vodárenské pohľady

ČASOPIS ASOCIÁCIE VODÁRENSKÝCH SPOLOČNOSTÍ

ŠTVRTROČNÍK / ROČNÍK: 9

ČÍSLO 2/2014

Právo na vodu
a sanitáciu...
ale čo ďalej?

Úprava vody

78 rokov

skúseností v oblasti
úpravy vody a výroby
vlastných tlakových
filtrov

EUROWATER
PURE WATER TREATMENT

Zosnímajte QR kód a pozrite si film
z našej výroby tlakových filtrov!

- technológie využívajúce výlučne prirodzené oxidačné procesy bez chemikálií a prírodné filtračné materiály
- neutralizácia CO₂, odželezovanie, odmangánovanie, odstránenie amónnych látok a ďalšie procesy úpravy vody
- mobilná pilotná jednotka
- automatická bezobslužná prevádzka
- vlastné technologické návrhy, dodávka, montáž, servis 24/7
- vlastná výroba technológií od roku 1936, na Slovensku a v Čechách viac ako 23 rokov

www.eurowater.sk
obchod@eurowater.sk
+421 2 6286 0115

Miesto pre Vašu prezentáciu

Vydavateľ: Asociácia vodárenských spoločností,
Prešovská 48, 826 46 Bratislava

Redakcia: Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, 040 11 Košice,
tel./fax.: +421 55 677 00 76

e-mail: penelopa@penelopa.sk

Prijem inzercie: Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, 040 11 Košice
tel./fax.: +421 55 677 00 76

e-mail: obchod@penelopa.sk

Vodárenské pohľady sú periodikom
Asociácie vodárenských spoločností na Slovensku.

Štvrťročník venovaný tematike asociácie, jednotlivým členom,
ich stratégiám, výsledkom, aktivitám, spoločným i rozdielnym postojom,
oblasti vodohospodárstva a vode ako takej...

Časopis vydávaný v náklade 5700 ks
s vyprofilovanou cieľovou skupinou čitateľov

– užšia odborná verejnosť (príslušné ministerstvá SR resp. ich odbory, ÚRSO,
VÚVH, manažment vodárenských spoločností), dodávateľské štruktúry
a v neposlednom rade akcionári a zákazníci vodárenských spoločností.

Rýchlo, jednoducho a s prehľadom
VYUŽITE NAŠE SLUŽBY

- POISTENIA
- LEASINGU
- ÚVERU – bezúčelový spotrebný úver, hypotekárny úver
- STAVEBNÉHO SPORENIA
- KOLEKTÍVNEHO INVESTOVANIA

PONÚKAME VÁM

- PREHODNOTENIE
UŽ EXISTUJÚCICH POISTNÝCH ZMLÚV
- ÚSPORU ČASU
- ÚSPORU FINANCIÍ
- 24 HODINOVÚ ASISTENČNÚ SLUŽBU

poistovňu, leasingovú spoločnosť, banku vyberáte VY
MY poradíme
riešenie poistnej udalosti prenechajte NÁM
VY kontrolujte jej priebeh

Tam, kde iní majú problém, my máme riešenie

KONTAKTUJTE NÁS
mob: +421903905875
e-mail: info@maximabroker.sk
www.maximabroker.sk

5

4 Aktuality/AVS report

Mozaika AVS

Zasadnutie valného zhromaždenia

EUREAU v Nórsku

Zasadnutie EUREAU, sekcia odpadové vody EU2 v Bratislave

CONECO v znamení nových trendov

7

8 Hlavná téma

Socializmus by opäť spôsobil bezbrehé plytvanie

9

12 Téma

Drahá, neekologická a u nás aj zbytočná

14

14 Čo je nové

Čo je nové v ZsVS, a.s.

Čo je nové v PVPS, a.s.

Čo je v StVPS, a.s.

Čo je nové vo VVS, a.s.

Čo je nové v TVS, a.s.

16

19 Vzdelávanie

Vzdelávanie ako nástroj vyššej efektivity – nové trendy

18

20 SOVAK

22 Téma

Nezatvárajme oči!

Vodárenské pohľady

ČASOPIS ASOCIÁCIE VODÁRENSKÝCH SPOLOČNOSTÍ

Vydavateľ:

Asociácia vodárenských spoločností, Prešovská 48,
826 46 Bratislava

www.avssr.sk

IČO: 30854156

Pracovisko:

Trnavská 32,
826 29 Bratislava

Sídlo redakcie: Agentúra PENELOPA, s.r.o.

Omská 22,
040 01 Košice,
tel./fax.: +421 55 677 00 76

Šéfredaktor: Mgr. Martina Hidvéghyová

e-mail: hidveghyova@penelopa.sk

Zodpovedný redaktor:

Mgr. Adriana Marušinová

e-mail: marusinova@penelopa.sk

Redaktori:

Ing. Ivana Mahríková, PhD.

Mgr. Alexandra Maszayová

Ing. Peter Ďuroška

Ing. Ján Chovan

Ing. Jozef Vrábel

Mgr. Lucia Kapitančíková

Ing. Zuzana Endrödyová

Ing. Helena Molnárová

Beáta Plíhalová

externý redaktor:

PhDr. Peter Furmaník

Príjem inzercie: Agentúra PENELOPA, s.r.o.

Omská 22, 04001 Košice,
tel./fax.: +421 55 677 00 76

e-mail: obchod@penelopa.sk

Grafika a sadzba:

Agentúra PENELOPA, s.r.o.

Tlač: Rotaprint Košice

Autorské práva vyhradené. Akékoľvek rozmnožovanie textu, fotografií a grafiky vrátane údajov v elektronickej podobe, len s predchádzajúcim písomným súhlasom redakcie.

Nepredajné.

Evidenčné číslo:

EV 3422/09

ISSN: 1336-6467

Ročník: 9

Štvrťročník, Číslo: 2

Dátum vydania: 2. 6. 2014

Ing. Stanislav Hreha, nový prezident AVS

Milí kolegovia z vodárenských členských spoločností, pracovníci VS a čitatelia,

pred deviatimi rokmi pri založení Asociácie vodárenských spoločností sme netušili, že naše združenie vyrastie na rámec tak významnej organizácie.

Dnes má dôležité postavenie v kontexte vodného hospodárstva SR ale i zodpovedné miesto v medzinárodných štruktúrach, je plnohodnotným členom EUREAU. Mimoriadne si vážim prácu, ktorú za ten čas Asociácia v prospech záujmov vodárenských spoločností na Slovensku zvládla.

Ako novozvolený prezident AVS Vám chcem deklarovať úprimný záujem o ďalší progres a sľubiť, že budem pokračovať v naplňaní nastolených spoločných cieľov, v presadzovaní požiadaviek vodárenských spoločností v slovenskej legislatíve a zlepšovaní podmienok tzv. malej vody v SR. Primárne mám záujem o zmenu výkladu či vnímanie zákona 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách týkajúceho sa zneškodňovania odpadových vôd, prípadne o jeho legislatívnu úpravu v tom zmysle, aby bola ochrana životného prostredia a spodných vôd zabezpečená nespochybniteľnou povinnosťou napojiť sa na jestvujúcu kanalizáciu. Ďalej mám záujem urobiť maximum v oblasti zrovnoprávňovania sieťových odvetví, v ktorých vodárstvo ťahá na Slovensku zatiaľ za kratší koniec. Vodárenské spoločnosti majú rovnako ako elektrárne a plynárne nárok na rovnaké podmienky v činnosti. Prvým krokom musí byť presadenie vodárenského odborníka do Regulačnej rady.

Na záver by som v mene Asociácie rád poďakoval môjmu predchodcovi Ing. Jozefovi Taričovi za vedenie Asociácie, 2 roky intenzívnej práce v prospech AVS a poprial mu veľa osobných i pracovných úspechov.

Ing. Stanislav Hreha
prezident AVS

Asociácia vodárenských spoločností sa v prvom štvrtroku 2014 aktívne zapojila do viacerých odborných podujatí. Prvým z nich boli oslavy Svetového dňa vody, ktoré sa konali pod záštitou Ministerstva životného prostredia SR, Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR. V tomto roku sa Svetový deň vody niesol pod heslom „Voda a energia“. Za AVS vystúpil so slávnostným príhovorom poslanec NR SR a člen Správnej rady AVS, Ing. Milan Mojš. Zároveň viceprezident AVS, Ing. Stanislav Hreha otvoril celoslovenskú, environmentálnu kampaň AVS pod názvom: „Nezatvárajme oči!“ Kampaň je zameraná na osvetu medzi občanmi Slovenska a podporu pripojenia obyvateľov na verejnú kanalizáciu. Jej úlohou je poukázať na ľahostajnosť niektorých obyvateľov, ktorí aj napriek vybudovaným verejným kanalizáciám sa odmietajú napojiť a odpadové vody vypúšťajú do nekalitných žump. Kampaň

vyzýva ľudí, aby nezatvárali oči pred takýmto správaním a upozornili na nelegálne vypúšťanie odpadových vôd kompetentné úrady a tým zamedzili znečisťovaniu životného prostredia. Do kampane sa zapojilo dvanásť vodárenských spoločností. Prebiehala v televíznych aj printových médiách v termíne od 22. 3 - 22. 4. 2014.

AVS sa zúčastnila na stavebnom veľtrhu Coneco a racioenergia, ktorý sa uskutočnil v dňoch 26. - 29. 3. 2014 na výstavisku Incheba v Bratislave. V spoločnom stánku s Ministerstvom životného prostredia prezentovala AVS aktivity svojich členov realizované v rámci OP Životné prostredie. Zároveň zástupkyňa AVS predniesla na konferencii „Protipodvodňové opatrenia a ďalšie aktivity rezortu životného prostredia so zameraním na vodu a jej kvalitu“ Príspevok AVS bol venovaný aktivitám v rámci Operačného programu životné prostredie.

AVS bude prezentovať svoje aktivity aj na 20. ročníku výstavy AQUA v Trenčíne v termíne 10. - 12. 6. 2014, na ktorý všetkých srdečne pozývame.

V dňoch 21. - 23. 5. 2014 sa uskutočnil zasadnutie EUREAU v Bratislave. Stretnú sa na ňom zástupcovia skupiny EU2, odpadové vody, z viacerých európskych. AVS sa tým otvára možnosť priblížiť činnosť vodárenských spoločností odborníkom z Európy.

Dňa 15. 4. 2014 sa konal snem AVS. Vzhľadom na to, že dvaja členovia správnej rady AVS sa k 31. 3. 2014 vzdali členstva v SR AVS, snem zvolil nových členov Správnej rady a to Ing. Borisa Gregora z BVS, a.s. a Ing. Jána Podmanického zo ZsVS, a.s.. Ing. Denisa Beníčková bola zvolená do SR AVS na ďalšie funkčné obdobie.

Po skončení snemu prebehlo zasadnutie SR AVS za účasti novozvolených členov. Hlavným programom zasadnutie bola voľba prezidenta a viceprezidenta. Za prezidenta AVS bol jednoducho zvolený Ing. Stanislav Hreha z Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s.

Viceprezidentom sa stal Ing. Miroslav Kundrík zo Severoslovenských vodární a kanalizácií a.s.

Novému prezidentovi, viceprezidentovi a ostatným členom SR AVS prajeme do budúcnosti veľa pracovných úspechov. Nech sa im darí reprezentovať záujmy AVS doma aj v zahraničí efektívne a úspešne.

Ing. Ivana Mahríková, PhD.
Asociácia vodárenských spoločností

Ing. Miroslav Kundrík, nový viceprezident AVS

Zasadnutie valného zhromaždenia EUREAU v Nórsku

V dňoch 8. – 9. 5. sa v nórskom Osle konalo zasadnutie valného zhromaždenia EUREAU.

Prvý deň zasadnutia začal privítaním primátorom Oslo Fabianom Stangom.

Generálny riaditeľ spoločnosti Oslo Water Peter Kristiansen predstavil základné údaje o vodohospodárskom sektore v Nórsku. Venoval sa tiež špecificky regiónu mesta Oslo, ktoré je jedným z najdynamickejšie rastúcich miest v EÚ s nárastom počtu obyvateľov o viac ako 30 % v priebehu posledných 20 rokov na súčasných 635 tis. obyvateľov (z celkových 5 mil. obyvateľov Nórska). Z pohľadu čistenia odpadových vôd je požadovaná úroveň kvality vyčistených odpadových vôd vysoká a porovnateľná s požiadavkami smernice 91/271/EHS (Nórsko, hoci nie je členskou krajinou EÚ, dobrovoľne uplatňuje požiadavky smerníc a nariadení EÚ), a to vzhľadom na vypúšťanie do citlivých oblastí fjordov. Vzhľadom na nulové náklady spojené s odberom vody a na vysokú kvalitu surovej vody nepožadujúcu významnú úpravu, je cena pitnej vody na vstupe do distribučného systému veľmi nízka. To je tiež jedným z dôvodov, prečo stratovosť v potrubnej sieti v Osle dosahuje súčasných takmer 50 % a to cez navýšenie relatívne rozumné % obnovy vodovodnej siete 0,66 %. V budúcich rokoch však dôjde k výraznému navýšeniu obnovy vodohospodárskej infraštruktúry (pri vodovodnej sieti na 1,25 %), čo so sebou prinesie výrazné zvýšenie ceny vodného a stočného. V roku 2014 tiež dôjde k dokončeniu dostavby centrálného kanalizačného zberača a súvisiacej infraštruktúry v hodnote 169 mil. €, ktorá umožní výrazne znížiť množstvo odľahčovaných odpadových vôd z 33 dažďových odľahčovacích komôr z centrálnej ČOV Bekkelaget. V príprave je aj rekonštrukcia a rozšírenie ČOV Bakkelaget v hodnote 363 mil. €, ktorá umožní zachovať súčasnú úroveň čistenia aj cez rast aglomerácie. Vzhľadom na politický záväzok predstaviteľov mesta Oslo znížiť o 50 % emisie skleníkových plynov do roku 2030 nedávno pristúpili k využívaniu bioplynu z ČOV pre prevádzku mestskej hromadnej dopravy.

Pokrytie vodomermi pre obyvateľstvo je minimálne a úhrada vodného a stočného je tak stanovená paušálne (na základe plochy pozemku), zatiaľ čo u komerčných subjektov sú vodomery povinné.

Súčasťou programu bolo predstavenie asociácie vodárenských spoločností Norwegian Water, ktorá združuje 360 z celkových 428 miest a obcí Nórska, ktoré vlastní verejné vodovody a kanalizácie a tiež ďalšie subjekty z vodného hospodárstva, medzi ktoré patria dodávateľské spoločnosti aj súkromné subjekty, vlastniace a prevádzkujúce malé či priemyselné zdroje.

Zasadnutie pokračovalo na druhý deň schválením hospodárskych výsledkov EUREAU za rok 2013, s prebytkom vo výške 117 tis. €. Prezident asociácie Carl - Emil Larsen upozornil, že od roku 2009 je fixovaná výška členských príspevkov a navrhol fixovať na rok 2015 v súčasnej výške príspevkov s tým, že na jesennom valnom zhromaždení bude prezentovaný variantný návrh hospodárenia EUREAU a politiky členských príspevkov do roka 2019.

Generálna tajomníčka Almut Bonhage predstavila aktualizovanú stratégiu EUREAU vrátane plánu práce na roky 2014-19. Dokument bol po diskusii schválený. Diskutovaný a schválený bol aj dokument EUREAU Priorities in the water sector, ktorý bude prezentovaný vybraným poslancom Európskeho parlamentu po voľbách.

Ďalej nasledovala prezentácia konečnej podoby vizuálnej identity, ktorá bude verejne prezentovaná od 8. 9. 2014. Vo februári 2015 bude EUREAU oslavovať 40 rokov od svojho založenia a pri tej príležitosti bude pokračovať prezentácia ďalších nadväzných zmien v komunikácii EUREAU.

Bruno Tisserand ako predseda komisie EU2 informoval o práci svojej komisie, napríklad o pripravovanom stanovisku k farmaceutickým produktom a produktom ich rozpadu v odpadových vodách. Diskusia sa venovala najmä odhadu dodatočných nákladov, ktoré bude potrebné premietnuť do taríf stočného v prípade sprísnenia požiadaviek na čistenie odpadových vôd. EUREAU tiež podporilo svojím stanoviskom návrh Európskej komisie na

prísnejšiu reguláciu obsahu Cd vo farbivách, ktoré predstavuje 2 % z celkového obsahu Cd v likvidovaných splaškových kaloch. Zástupcom členských asociácií bolo odporúčané v súlade so stanoviskom EUREAU k mikropolutantom presadzovať na národnej úrovni doplnenie takých právnych nástrojov, ktoré by zvýšili kontrolu u zdrojov namiesto jednoduchého obmedzovania v miestach vypúšťania odpadových vôd do recipientov.

V ďalšom bode bol sumarizovaný výstup aktivity Right2Water z pohľadu reakcie Európskej komisie a Európskeho parlamentu na vznesené požiadavky. Pozornosť bola venovaná jednotlivým častiam stanoviska EUREAU k tretiemu kolu konzultácií novelizácie Smernice o DPH 2006/112/ES. EUREAU považuje súčasnú reguláciu DPH v oblasti pitnej vody za dostatočujúcu.

V závere informovala generálna tajomníčka Almut Bonhage o 5 mesačnej bezplatnej stáži zástupcu maďarskej asociácie MAVÍZ v sekretariáte EUREAU v roku 2014 a o doplnení zamestnancov sekretariátu EUREAU o nového manažéra komunikácie od septembra 2014 a legislatívneho manažéra od 1. 7. 2014.

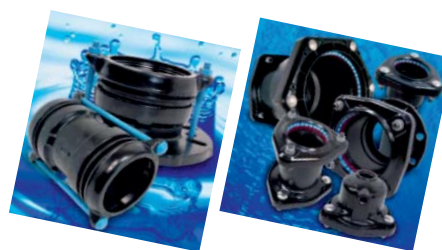
Ing. Vladimír Jakub
člen valného zhromaždenia EUREAU

GLYNWED
pipesystems
www.glynwed.sk

Výhradné zastúpenie značiek FRIALEN a VIKING JOHNSON

Tvarovky pre spájanie všetkých typov rúr ako azbesto-cement, kamenina, šedá liatina, tvárna liatina, oceľ, PVC, PE, PP a i.

Zasadnutie EUREAU, sekcia odpadové vody EU2 v Bratislave

Slovensko sa stalo hostiteľskou krajinou pre zasadnutie EUREAU. V dňoch 21. 5. 2014 až 23. 5. 2014 zasadala v Bratislave skupina EUREAU 2, ktorá sa zaoberá problematikou odpadových vôd. Išlo o prvé stretnutie členov pracovnej skupiny na území východoeurópskych krajín. Zúčastnilo sa na ňom 25 členov EU2 z devätnástich európskych krajín. Pre väčšinu z nich išlo o prvú návštevu Slovenska. Pre hostiteľskú organizáciu, Asociáciu vodárenských spoločností, to bola výzva predstaviť Slovensko a jeho kultúrne a prírodné bohatstvo v tom najlepšom svetle.

Prvé neformálne stretnutie prebehlo v predvečer zasadania a týkalo sa implementácie európskej legislatívy v rámci nových členských krajín EUREAU. Slovensko je jednou z nich. Stretnutie otvoril predseda EU2, Bruno Tisserand, ktorý privítal nových členov, ktorých oboznámil s aktuálnymi otázkami európskeho vodárstva.

Druhý rokovací deň mal na programe rokovania troch pracovných skupín a to pracovnú skupinu **Kaly**, ktorú viedol jej predseda a zástupca nórskeho vodárni Arne Harr. Zvýšená pozornosť bola venovaná fosforu nachádzajúcemu sa v čistiarenskom kale. Kal je odpadový produkt vznikajúci pri procese čistenia odpadových vôd. Zároveň je zdrojom nutrientov, hlavne dusíka (N) a fosforu (P), využívaných pri výrobe hnojív. Systematický monitoring vlastností čistiarenskeho kalu vo viacerých krajinách EU poukázal na trend poklesu ťažkých kovov v kale a zvyšujúcu sa kvalitu kalu. Z dôvodu zvýšenia ekonomickej a environmentálnej efektívnosti procesu čistenia OV navrhujú členovia EU2, využívať fosfor nachádzajúci sa v čistiarenskom kale v recyklovanej forme na výrobu hnojív. Čistiarenský kal sa tak stane predajným produktom a nie odpadom, za ktorého zneškodnenie treba platiť. Realizácia tejto myšlienky je však podmienená revíziou EU smernice o hnojivách.

Jean Pierre Silan z Belgicka predstavil úlohy pracovnej skupiny **Compliance WG**, ktorá sleduje napĺňanie európskej legislatívy v praxi aj jej implementáciu do národných legislatív členských krajín EU. Skupina sa venovala smernici o námornej stratégii, problematike odvádzania odpadových vôd z urbanizovaných území, špeciálne sa zamerala na spôsoby návrhu odľahčovacích objektov na jednotnej stokovej sieti v krajinách EU. Diskutovanou problematikou bolo používanie materiálov, ktoré nie sú vhodné na spláchnutie, ako napríklad zvlhčené vreckovky a detské utierky. Uvedené materiály upchávajú objekty delenej kanalizácie a spôsobujú značné škody na čerpacích zariadeniach. Nepatria do verejnej kanalizácie, ale do odpadkového koša. Skupina EU2 podporuje snahu zavedenia zákazu výroby a predaja týchto materiálov.

Skupina priemyselného znečistenia a prioritných látok sa pod vedením Saijari Toivikko z Fínska, venovala procesu identifikácie prioritných znečisťujúcich látok v OV. Zoznam prioritných znečisťujúcich látok bol zverejnený v európskej legislatíve a postupne sa implementuje do národných legislatívnych predpisov. Hlavnou témou bol narastajúci trend výskytu farmaceutík vo vypúšťaných vodách do povrchových tokov. Ide hlavne o látky tísiace boľst a návykové látky. Ich zneškodňovanie v procese čistenia odpadových vôd priniesie značné zvýšenie nákladov v procese čistenia OV. Sú to o technologicky aj finančne náročné procesy.

V priemere štúdie ukazujú nárast nákladov od 18-36 Eur na obyvateľa na rok, v závislosti od použitej technológie čistenia.

Posledný deň rokovala pracovná **Skupina znovu využitia OV** pod vedením prezidenta EU2, Bruna Tisseranda. Hlavnou témou bola príprava európskej vyhlášky

o znovuvyužití odpadových vôd. Členovia sa dohodli na zásadných krokoch, týkajúcich sa prípravy novej legislatívy. Potrebne je definovať technické parametre pre znovuvyužívanie OV a identifikovať minimálne kvalitatívne štandardy. Slovensko má v tejto oblasti len malé skúsenosti, pretože vďaka veľkej kapacite prírodných zdrojov vody k znovuvyužívaniu vody sa pristupuje len ojedinele.

Okrem pracovného programu Asociácia vodárenských spoločností pripravila pre združenie EUREAU kultúrny a spoločenský program. Po krátkej prehliadke Bratislavy a Bratislavského hradu usporiadala neformálnu večeru na televíznej veži Kamzík v reštaurácii Altitude, ktorej atmosféru dopĺňala aj tradičná slovenská hudba a tance.

Na záver programu zorganizovala Asociácia vodárenských spoločností odbornú exkurziu na mestskú ČOV v Petržalke, ktorá je v správe Bratislavskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Účastníci si tu

mali možnosť vypočuť prezentáciu o technologických zariadeniach ČOV a mali možnosť si prezrieť jej prevádzku v praxi aj počas rekonštrukčných prác. Ďakujeme im za ochotu a spoluprácu.

Stretnutie EU2 bolo pre nás výnimočné tým, že sa po prvýkrát uskutočnilo na Slovensku, v Bratislave. Účastníci stretnutia EUREAU ocenili nielen miesto, ale aj celkovú organizáciu a priateľskú atmosféru podujatia.

Ing. Ivana Mahríková, PhD,
člen skupiny odpadové vody, EU2

CG mobilePTIS

Aplikácia, ktorá zjednodušuje vyhodnocovanie pracovných príkazov vedúcim pracovníkom vodárenských spoločností priamo v teréne

CG mobileGIS

Mobilný GIS - vektorové priestorové údaje, informácie o objektoch, popisné informácie, pripojené detaily, meranie vzdialeností a poznámkovanie (redlining).

Spoločnosť a informáciami nabití, partneri v teréne.

obchod@corageo.sk

tel.: +421/052/2851 411

www.corageo.sk

■ CONECO v znamení nových trendov

„*Stavajme moderne a úsporne*“, také bolo motto 35. ročníka medzinárodného veľtrhu stavebníctva CONECO. Odrážalo súčasný trend v stavebníctve, ktorým sú energeticky úsporné budovy. Stavebná výstava sa konala v dňoch 26. až 29. marca, v priestoroch bratislavskej Incheby sa predstavilo 475 vystavovateľov z 11-tich krajín.

Aktuálnym otázkam stavebníctva boli venované prednášky a semináre, napríklad na tému implementácie európskej smernice o energetickej efektívnosti. Tradičné podujatie sa konalo pod záštitou Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR a Ministerstva životného prostredia SR. Hneď vedľa stánku MŽP SR sa odprezentovala vo svojom priestore aj AVS, kde osobne privítali viceprezident AVS Ing. Stanislav Hreha a vedúca kancelárie AVS Ing. Ivana Mahríková ministra ŽP SR, Petra Žigu.

Mgr. Adriana Marušinová
foto: archív redakcie

Socializmus by opäť spôsobil bezbrehé plytvanie

Občianska iniciatíva Právo na vodu (oficiálne Right2Water), ktorá bola spustená v apríli 2012, je viac ako úspešná, oznámila Európska komisia (EC). Uviedla, že za necelý rok iniciatívu svojimi podpismi podporilo 1,68 milióna občanov, vrátane obyvateľov Slovenska a už v marci sa podarilo vyzbierať viac podpisov ako je zákonom požadované minimum. Preto EC a ostatné orgány EÚ, ako aj jednotlivé členské štáty sa ňou musia a budú zaoberať. Média medzitým informovali, že iniciatíva sa ďalej rozrášťa a vo väčšine členských krajín sa ďalší a ďalší občania dožadujú práva na vodu a sanitáciu a naďalej podpisujú túto iniciatívu.

Osobitne živé je to napríklad v Česku, kde iniciatívu podporujú aj známe osobnosti. Vzhľadom na to, že sa tejto veci chytili silné socialistické lavicové strany v Európe (napríklad talianske, francúzske i nemecká SPD), ktoré ju prevzali do svojej politickej agendy, dá sa očakávať, že sa v tomto smere zvýši mediálny tlak na vlády, ale najmä na vodárenstvo v celej Európe. Očakáva sa **živá diskusia na odbornej i laickej úrovni**. Hovorilo sa o tom aj na nedávnom európskom diskusnom fóre k Svetovému dňu vody, ktoré sa konalo v bratislavskom Európskom informačnom centre na Palisádach. Bokom od týchto diskusií nestojí ani Asociácia vodárenských spoločností (AVS).

Iniciatíva Právo na vodu sa z najvyšších európskych predstaviteľov osobitne venoval najmä eurokomisár pre medziinštitucionálne vzťahy a administratívne záležitosti a podpredseda Európskej komisie (EC) **Maroš Šefčovič** (Smer-SD), ktorý aj na marcovom bratislavskom fóre povedal, že "je evidentné, že občania Slovenskej republiky veľmi citlivo vnímajú problematiku vody a preto sa podpísali pod túto iniciatívu".

Iniciatíva požaduje, aby Európska komisia **zabezpečila** pre všetkých Európanov právo na vodu a hygienické zariadenia, aby vylúčila dodávku vody a riadenie vodných zdrojov z vnútorného trhu a liberalizácie a zároveň zvýšila úsilie o zlepšenie dostupnosti k pitnej vode na celom svete. Šefčovič pripomenul, že v Európe je stále **60 miliónov ľudí** s problematickým prístupom k pitnej vode a **citlivo** vníma otázku Európanov neschopných platiť základné účty, ktorí sú **odpájaní od vody**, čo sa vo zvýšenej miere prejavilo počas krízy. "Je to v rozpore nielen so základnými prá-

vami ľudí, ale aj v rozpore s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie, ktorá hovorí, že pre zdravie človeka je potrebné minimálne 25 až 30 litrov vody na deň a osobu," spresnil Šefčovič. Zároveň dodal, že Európska komisia vodu **nevníma ako komoditu**.

Europoslankyňa Anna Záborská (KDH) vyjadrila poľudovanie nad tým, že aj štyri roky po tom, čo OSN vyhlásila pitnú vodu za jedno zo **základných ľudských práv**, je potrebné takúto vec vôbec predkladať Európskej komisii v občianskej iniciatíve: "Je to právo a vo všetkých členských štátoch EÚ by to mala byť samozrejmosť. Netreba k tomu ani žiadne iniciatívy a rokovania v Európskej komisii."

Tovar, komodita, surovina

Zástupcov vodárenských spoločností sme sa opýтали, ako sa pozerajú na iniciatívu Právo na vodu, ktorá okrem iného požaduje, aby voda nebola považovaná za **tovar a komoditu**, ale za **verejný majetok**, ktorý patrí všetkým. A aby zásobovanie vodou a správa vodných zdrojov nespádali pod trhový mechanizmus a boli oslobodené od liberalizácie.

Ing. Denisa BENÍČKOVÁ,
generálna riaditeľka
Trenčianskej vodohospodárskej spoločnosti (TVS),
Trenčín: Iniciatíva mi pripadá dosť nezmyselná.

Pozerám sa na to rovnako ako na právo na rožky, elektriku, mlieko, verejnú dopravu atď. Jediný zmysel, ktorý za iniciatívou vidím, boli v tom čase blížiac sa voľby do európskeho parlamentu.

Ing. Milan ĎAĎO, generálny riaditeľ Oravskej vodárenskej spoločnosti (OVS), Dolný

Kubín: Voda, ako každá iná komodita musí byť tovarom, ak chceme aby sa s ňou racionálne hospodáril. Toto nevylučuje spôsob narábania s ňou, ako s verejným majetkom. Dobrým modelom, ktorý sa osvedčil v sedemročnej praxi, fungovania samostatnej Oravskej vodárenskej spoločnosti je 100 %-tné vlastníctvo infraštruktúry a prevádzkového majetku samosprávou. Akcionármi sú všetky obce a mestá regiónu Oravy. Takáto štruktúra je zárukou toho, že vyprodukované finančné prostriedky z poplatkov za vodné, stočné a z ostatných podnikateľských aktivít spoločnosti, sú po pokrytí nevyhnutných nákladov investované do zhodnocovania jej majetku. Žiadne finančné zdroje tak neodtekajú mimo spoločnosť.

Ing. Ján PODMANICKÝ, generálny riaditeľ Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti (ZsVS), Nitra: S touto časťou iniciatívy bezvýhradne súhlasím a ľudsky dúfam, že vodné zdroje sa nikdy nestanú prostriedkom na bezbrehé obohacovanie jedných na úkor druhých.

Podtatranská vodárenská
prevádzková spoločnosť, a.s.

Ing. Róbert TENCER, generálny riaditeľ Podtatranskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti (PVPS), Poprad: Právo na vodu by mal mať každý bez rozdielu, keďže to predstavuje základné právo každého občana. Do úvahy sa musia brať nielen náklady na zabezpečenie pitnej vody ale aj obmedzenosť zdrojov a jej vzácnosť. Nie je možné, aby dodávka pitnej vody bola úplne bezplatná. Výroba pitnej vody nesie so sebou náklady na jej zachytenie, vybudovanie vodných zdrojov, úpravní vôd, zabezpečenie hygienickej nezávadnosti, vybudovanie a prevádzku rozvodných sietí, zabezpečenie kontroly kvality, zabezpečenie jej úrovne v zmysle platných noriem. Súhlasíme, že voda nie je len produkt a nikto by si ju nemal privlastňovať a profitovať z nej. Nevieme si však predstaviť vyrábať a distribuovať vodu bez žiadnych nákladov. Dodávať kvalitnú vodu je výrazne nákladné, no sme schopní zabezpečiť efektívnosť dodávok za prijateľné náklady (ceny). Podporujeme, aby bola voda ústavným právom pre všetkých, no treba rozlišovať medzi vodou ako verejným statkom a jej rozvodným a distribučným systémom, ktorý môže byť spravovaný súkromne.

Ing. Boris GREGOR, obchodný riaditeľ Bratislavskej vodárenskej spoločnosti (BVS), Bratislava: Na Slovensku je zásobovanie vodou a odkanalizovanie regulovaná činnosť, čiže o trhovom mechanizme alebo voľnej tvorbe cien nie je možné hovoriť a zároveň podľa nášho názoru voda ako taká ani tovarom, resp. komoditou nie je. Otázkou zostávajú činnosti spojené s výrobou a distribúciou vody. Určite si pamätáme dobu, keď ľudia na dedine museli po vodu chodiť s vedrami na koniec ulice k artézskej

studni. Nie je pohodlnejšie pustiť si vodu priamo v kuchyni otočením vodovodného kohútika? O kontrole kvality a prípadnej úprave vody nehovoriac. Celá iniciatíva nám teda pripadá ako snaha zrušiť spoplatnenie činností súvisiacich s ťažbou, úpravou a distribúciou príslušného navrhovaného objemu vody.

Ing. Miroslav KUNDRÍK, generálny riaditeľ Severoslovenských vodární a kanalizácií Žilina (SEVAK), Žilina: Vodný zákon definuje vodu ako životne dôležitú zložku životného prostredia, nenahraditeľnú surovinu a prírodné bohatstvo, ktoré má strategický význam pre bezpečnosť štátu. Zároveň ustanovuje zodpovedajúce postupy nakladania s ňou s dôrazom na verejné záujmy. Za účelom ochrany vodných zdrojov a zabezpečenia plynulého zásobovania obyvateľov pitnou vodou boli stanovené konkrétne podmienky a postupy pri jej dodávke a distribúcii. Rámcová smernica o vode deklaruje vodu ako **tovar**, ale v prípade zásobovania vodou musíme hovoriť o **službe**, ktorú poskytujú prevádzkovatelia verejných vodovodov svojim zákazníkom.

Sny o beztriednej spoločnosti?

Ak povieme, že právo na vodu a sanitáciu je právom každého človeka, musíme konštatovať, že idea je to pekná, ale - kde na to vziať? Na to, aby vodárenské spoločnosti mohli každému človeku **bezplatne saturať** aspoň časť jeho potreby pitnej vody a zároveň aspoň sčasti aj bezplatnú sanitáciu vrátane

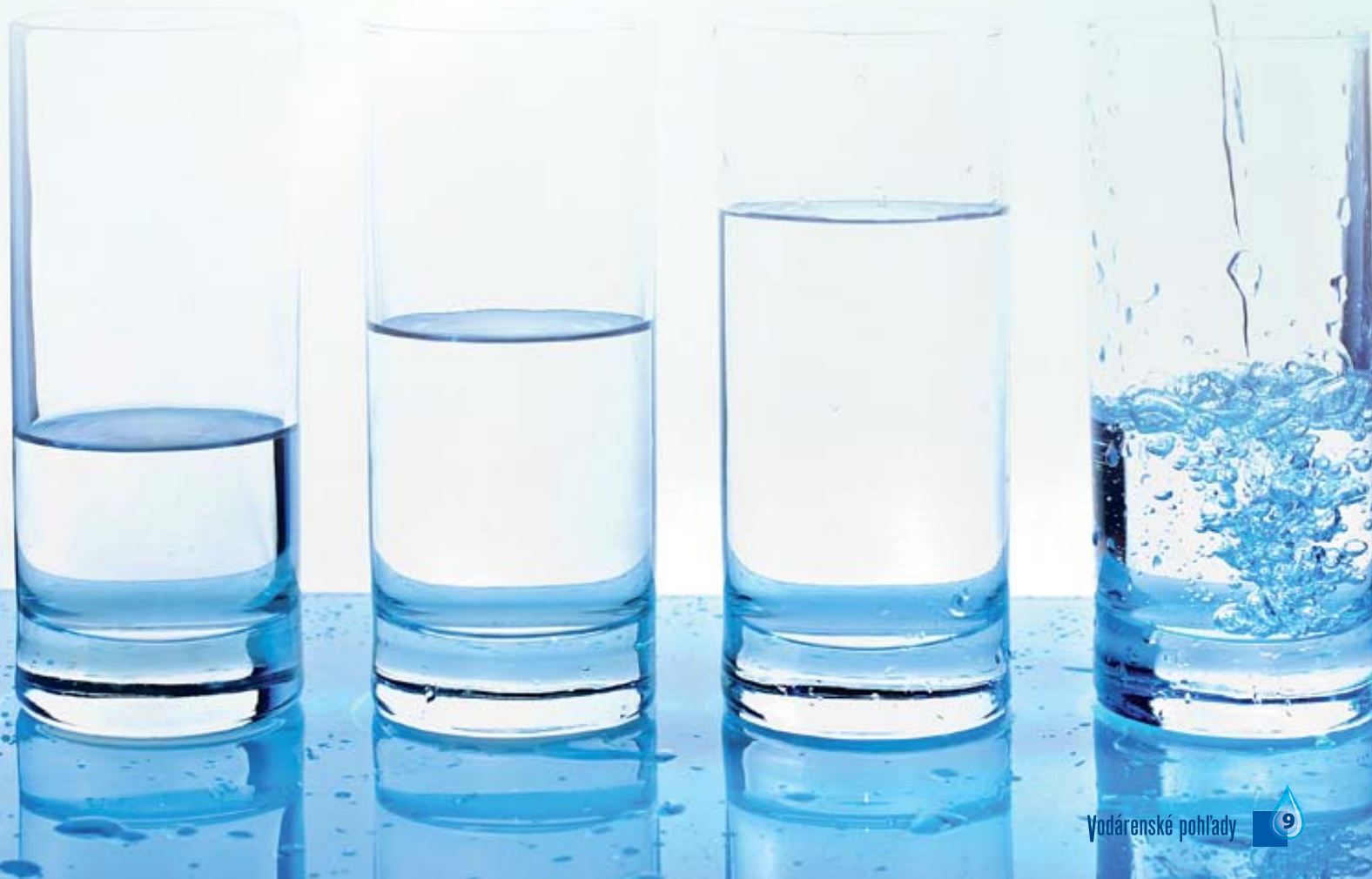
odvedenia a vyčistenia odpadovej vody, na to nemajú prostriedky. Kto by sa na tom mal spolupodieľať? Štát? Mestá a obce?

Ing. GREGOR: Či už to budú mestá a obce alebo štát, bude potrebné nájsť zdroje krytia všetkých nákladov, ktoré nebudú kryté tržbami za dodávku vody. Dane alebo iný druh poplatku v každom prípade len skomplikujú a hlavne predražia výber, správu a prerozdeľovanie prostriedkov, ktoré sa nakoniec budú musieť dostať do vodárenských spoločností na zabezpečenie prevádzky a ďalšieho rozvoja vodárenskej infraštruktúry. Východiskom by mohlo byť aj výrazné zdraženie spotreby nad úroveň 25 až 30 litrov na osobu na deň. Dôsledky takejto zmeny doľahnú na odberateľov s vyššou spotrebou. Vznikne však u nich tlak na hľadanie efektívneho východiska, čím môžu byť vlastné zdroje vody (studne) alebo v prípade priemyslu sa zvýšená cena premietne do ceny ich výkonov, čiže nakoniec znovu len v cenách pre obyvateľstvo. Všetko to však znamená zmenu toku prostriedkov na zabezpečenie prevádzky a rozvoja infraštruktúry s jednoduchým výsledkom - predražením!

Ing. PODMANICKÝ: Iniciatíve mať vodu a sanitu zadarmo v zásade nie je čo vytknúť. Veď je veľmi humánná a ešte aj spravodlivá. Kde na to vziať peniaze, je otázka ani nie tak pre tých, ktorí s iniciatívou prišli, ale pre politikov, ktorí ju s takou ľahkosťou podporujú. Ak to myslia úprimne a vážne a nezáleží či sú pravičiar, ľavicár, národovec, liberál a podobne, tak nech nájdu recept minimálne pre celú Európu, no a potom hurá do toho! Len treba, aby ne-

zabudli na finančné prostriedky na zachytenie vody, jej akumuláciu, úpravu a dopravu k odberateľom, no a tiež na vyčistenie vody už použitej. Dúfam, že nie je to celé myslené tak, že v potokoch a riekach bude tiecť čistá pitná voda a každý spotrebiteľ si môže poslúžiť sám...

Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.

Ing. TENCER: Ako vodárenská spoločnosť máme dostatočné skúsenosti s dodávkou vody a odvádzania a čistenia odpadových vôd.

Ak máme vyjadriť svoj názor, tak sú to mestá a obce, ktoré najlepšie poznajú situáciu vo zverenom regióne. Samozrejme bez finančnej podpory štátu je to nereálne (nerealizovateľné).

je majetkom štátu, tak nech si s ňou hospodári a nakladá podľa rozhodnutia kompetentného orgánu. Pitná voda je „výrobok – produkt“ obchodných spoločností a zákon presne definuje za akým účelom je zriadená napríklad akciová spoločnosť. V princípe sa

nebránim tomu, ak bude chcieť štát alebo EÚ zabezpečiť pre občana určité množstvo pitnej vody zdarma. Rada im ju predám.

Ing. KUNDRÍK: Je to pekná idea. Každý z nás má právo na to, aby si na svojom pozemku vybudoval studňu a využíval vodu, bohatstvo nášho štátu, pre svoje potreby. Pokiaľ však chce využívať vodu distribuovanú verejným vodovodom, musí zaplatiť za služby, ktoré mu prevádzkovateľ verejného vodovodu poskytuje – od zachytenia vodného zdroja, cez jeho úpravu, zdravotné zabezpečenie, akumuláciu až po distribúciu k samotnému odberateľovi. Je to technologicky náročný a hlavne nákladný proces. Vodárenské spoločnosti nemajú a pri takomto systéme ani nebudú mať finančné prostriedky na to, aby zabezpečovali bezplatné zásobovanie obyvateľov vodou. Ani platby zo strany miest a obcí nie sú v dnešnej ekonomickej situácii reálne.

Ing. ĎAĎO: Úvaha o bezplatnej saturácii časti potreby pitnej vody je scestná. Je to typická požiadavka populistických politikov, ktorí zrejme ešte stále snívajú sny o vybudovaní komunistickej spoločnosti, kde sa mali každému človeku naplňať jeho životné požiadavky podľa potrieb. Ak občania nemajú zdroje na pokrytie základných životných potrieb, je to chyba štátu, ktorý nedobre hospodári s prostriedkami z vybraných daní a odvodov. Potom má nedostatočné zdroje na pokrytie požiadaviek v sociálnej oblasti – dôchodky, dávky v hmotnej núdzi, atď. Vodárenská spoločnosť nemôže rozdávať časť svojej produkcie občanom zadarmo, pretože by tieto chýbajúce zdroje musela vybrať od iných obchodných partnerov, čo by v konečnom dôsledku porušilo základné princípy fungovania trhového mechanizmu.

K uvedenej téme zaslala krátke vyjadrenie aj **Liptovská vodárenská spoločnosť (LVS), Liptovský Mikuláš:** Naša spoločnosť **nesúhlasí** s tým, aby voda bola považovaná za verejný majetok, ktorý by patril všetkým. Súhlasíme s tým, že právo na pitnú vodu je jedno zo základných ľudských práv, čo deklarovala aj OSN. Vodárenská spoločnosť však **nedokáže** zásobovať a odkanalizovať bezplatne, čo znamená, že bez podpory štátu nie je reálne o niečo takom vôbec uvažovať.

Zadarmo to naozaj nejde!

Podpredseda EC Maroš Šefčovič na margo iniciatívy Právo na vodu nepriamo pripustil, že množstvo bezplatnej pitnej vody na deň a obyvateľa by mohlo byť cca na úrovni minimálne 25 až 30 litrov. Ako sa na tento údaj **osobne** pozerajú zástupcovia vodárenskej obce? Je podľa nich reálne o niečo takom vôbec uvažovať?

Ing. Jozef GAJDOŠ, riaditeľ Trenčianskych vodární a kanalizácií (TVK), Trenčín: Je to pekná myšlienka, aby každý občan mal cca 30 litrov vody denne zadarmo. Ale neviem, kto to zaplatí. Kompetentní (resp. nekompetentní) páni si asi neuvedomujú, že aj tých 30 litrov treba k občanovi dopraviť, upraviť, odvieť a vyčistiť. A to nie je zadarmo, ale sú s tým spojené nemalé náklady. Tu je otázka, kto to zaplatí: štát, obec, mesto alebo niekto iný? Pýtam sa, prečo to isté nenavrhujú aj s plynom? Ved' to je to isté ako voda. Tiež by mal patriť každému!

Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.

Ing. TENCER: Ako generálny riaditeľ nevidím dôvod, prečo by sa nemohlo uvažovať o minimálnej úrovni 25 až 30 litrov vody na deň a osobu v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie WHO, ktorá hovorí, že toto minimálne množstvo je pre zdravie nevyhnutné. Treba však počítať s tým, že vodárenské spoločnosti sú podnikateľské subjekty, ktoré majú náklady na výrobu a distribúciu pitnej vody a tie sa musia niekde odraziť, čiže nie je možné, aby dodávka pitnej vody bola úplne bezplatná.

Ing. GREGOR: Uvedená úroveň sa pohybuje medzi štvrtinou až tretinou hygienického minima, čiže sa ňou nerieši celá základná potreba človeka, na ktorej uspokojenie má podľa iniciatívy každý človek právo. Pritom to však predstavuje významnú časť tržieb vodárenských spoločností, ktorej výpados bez náhrady by spôsobil **katastrofálne dôsledky** vo veľmi krátkom čase.

Ing. PODMANICKÝ: Otázka množstva bezplatnej pitnej vody je predčasná, najlepšie by bolo, keby mohla byť všetka voda pre obyvateľa zdarma. To by si však žiadalo rozvinúť mohutné výchovné programy, aby s ňou ľudia neplytvali.

Ing. KUNDRÍK: Nevie, akým spôsobom bolo stanovené množstvo 25-30 litrov/osoba/deň. Hygienické minimum je 80 litrov vody na osobu a deň. Táto hodnota je jednotná pre všetky členské krajiny EÚ. Takže každý občan Európskej únie by mal mať možnosť odobrať minimálne uvedené množstvo zdravotne zabezpečenej vody. Dodávka vody verejným vodovodom je služba, za ktorú tak ako za ostatné služby poskytované inými prevádzkovateľmi služieb, je nutné zaplatiť. Pokiaľ neplatíte operátorovi mobilnej telekomunikácie siete, odpojí vás, pretože ste nesplnili podmienky zmluvy. Tak isto musia byť odpojení aj zákazníci pripojení na verejný vodovod, ktorí neplnia podmienky zmluvy podpísanej s jeho prevádzkovateľom. A viem si predstaviť aj množstvo problémov, ktoré by vodárenské spoločnosti museli riešiť s vynaliezavými odberateľmi, ktorí by sa radi nekalými praktikami dostali do tohto limitu.

Ing. BENÍČKOVÁ: V trenčianskom regióne je priemerná spotreba vody 80 litrov na obyvateľa za deň. Ak vychádzam z toho, že táto iniciatíva by mala zabezpečiť nevyhnutné množstvo vody pre život, podľa mňa je to množstvo na pitie resp. varenie, tak je to celkom slušný pitný režim.

Ing. ĎAĎO: Úvaha pána Šefčoviča na bezodplatný prídel pitnej vody je nezmyselná. Okrem toho, čo som uviedol v odpovedi na predchádzajúcu otázku, by bezodplatný prídel spôsobil **neudržateľné plytvanie** vodou a zvýšenie produkcie nízko zaťažených odpadových vôd. Pokiaľ ide o garantovanú odplatnú dodávku pitnej vody v objeme 25 až 30 litrov na osobu a deň, toto množstvo vody je možno problematické zabezpečiť v rozvojových krajinách. OVS má dostatočné kapacity na zabezpečenie pitnej vody pre každého občana v objeme nad 100 litrov/osoba/deň (súčasná spotreba je 70 litrov/osoba/deň). V podmienkach SR je predpisovať zabezpečenie povinného množstva vody na obyvateľa zbytočné!

Je to cesta do pekla

Signatári iniciatívy podporovaní Euróskou komisiou požadujú, aby neplatili **neboli odpájani**, keďže voda a sanitácia sú základným ľudským právom. Ako môže takáto iniciatíva v prípade, že by sa jej idey začali realizovať, zmeniť terajšie fungovanie vodárenstva na Slovensku?

Ing. BENÍČKOVÁ: Táto zmena by bola fatálna! Alebo by musela byť kompenzovaná v cene vody. Ale ako k tomu príde občan, ktorý si za vodu vzorne platí? Kde je potom rovnoprávne postavenie spotrebiteľov v monopolnom prostredí?

Ing. KUNDRÍK: Je nerealné, aby neplatili mali možnosť využívať služby prevádzkovateľov verejných vodovodov v takej istej miere ako tí, ktorí si svoju povinnosť riadne plnia. Išlo by sa o jasnú diskrimináciu, ktorú si vodárenské spoločnosti voči svojim zákazníkom nemôžu dovoliť. Nevie, si predstaviť, ako by si vodárenské spoločnosti vymáhali svoje pohľadávky za poskytované služby. Pokiaľ chcú zástancovia iniciatívy „Právo na vodu a sanitáciu“ zabezpečiť prístup k zdravotne zabezpečenej vode pre všetkých obyvateľov, majú napríklad možnosť vybudovať na verejne prístupných miestach odberné zariadenia, do ktorých bude nepretržite dodávaná pitná voda na náklady štátu, alebo nadácie podporujúcej uvedenú iniciatívu.

Ing. PODMANICKÝ: Ak bude voda zaradená spolu so vzduchom a slnkom do kategórie „nevyhnutná pre život“ nik nesmie byť odpájaný. Tomu sa najlepšie predíde, keď bude voda skutočne zadarmo. Ako môže táto iniciatíva dlhodobo zmeniť fungovanie vodárenstva na Slovensku? Ak by sa dnes zobudili stúpenci utopického socializmu z historickej minulosti, asi by boli prekvapení, koľko z ich ideí je v súčasnom svete naplnených.

Ing. GREGOR: Cena za dodávku vody a za odvádzanie a čistenie odpadovej vody nie je na Slovensku tak vysoká, aby bolo možné vo všeobecnosti spájať neplatenie s finančnými možnosťami odberateľa. Neplatenie je tak väčšinou prejavom platobnej nedisciplíny, čoho dôkazom je nižšia miera delikvencie práve pri nižších odberoch. Obmedzenie možnosti prerušenia dodávky vody z dôvodu neplatenia je tak znevýhodnením a priam výsmechom platiacich zákazníkov.

Ing. ĎAĎO: Iniciatíva časť politického spektra EP, aby neplatili za dodávku vody neboli odpájani, keďže voda a sanitácia sú základným ľudským právom, je cestou do pekla. Voda je a musí zostať tovarom a za tovar sa musí platiť. V normálne fungujúcom spoločenstve toto nemôže byť problém. Na vodu dodanú do domácností a ostatným odberateľom a adekvátne na vodu odkanalizovanú musíme hľadiť podobne ako na energetické komodity – elektrická energia, plyn, dodávka tepla, za ktoré odberatelia musia dodávate-

lom platiť, inak **nezabránime** bezbrehému plytvaniu s touto nenahraditeľnou komoditou.

Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s.

Ing. TENCER: Od dodávok vody cez distribučnú sieť sú odpájani **len dlhodobí neplatia** za vodné a stočné. Naša spoločnosť pri odpájaní väčšieho množstva ľudí vždy kontaktuje a konzultuje danú skutočnosť s primátorom, resp. starostom príslušnej obce.

...a čo ďalej?

V diskusii zazneli rôzne názory. Niektorí vodári právo na isté množstvo bezplatnej pitnej vody pre občana a právo na bezplatnú sanitáciu považujú za **peknú** a **ušľachtilú** ideu, iní ju hneď zavrhlí ako **utopickú** a **nereálnu**, alebo aj úplne **nezmyselnú**, ale všetky odpovede majú predsa len jedno spoločné: idea tu je, ale čo ďalej? Stačí len vymyslieť peknú ideu alebo treba myslieť aj na to, či sa dá vôbec realizovať a či to nie je len balamutenie ľudí? Namiesto obligátnej pointy si musíme položiť otázku: **Kto to zaplatí?** Štát? Mestá a obce? Alebo politici z vlastného vrecka?

Tému zhrnulo združenie EUREAU, ktoré je hlasom prevádzkovateľov európskych verejných vodovodov a kanalizácií. Jeho členovia zabezpečujú dodávku pitnej vody a sanitáciu pre viac ako 400 miliónov ľudí na území celej Európy. Zo stanoviska združenia vyberáme:

Členské krajiny EUREAU podporujú myšlienku zabezpečenia prístupu pre každého občana Európy k zdravotne nezávadnej vode a k sanitácii 24 hodín denne 365 dní do roka. EUREAU však nechce, aby pri interpretácii iniciatívy Právo na vodu a sanitáciu dochádzalo k zamieňaniu pojmu právo na vodu s pojmom zabezpečenie dodávky pitnej vody.

Sektor vodného hospodárstva je totiž finančne **veľmi náročné odvetvie**, kde na ochranu vodných zdrojov, budovanie a prevádzku infraštruktúry verejných vodovodov a verejných kanalizácií a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja vodného hospodárstva sú potrebné **značné náklady**. Našou povinnosťou je zabezpečiť dostatok pitnej vody aj pre ďalšie generácie a aj preto nie je možné, aby služby ako dodávka pitnej vody a sanitácia boli poskytované bezplatne. Pripomíname, že cenotvorba je prísne kontrolovaná a regulovaná štátom v každej krajine EÚ, takže liberalizácia tohto odvetvia v žiadnom prípade **nemôže spôsobiť** neregulovaný nárast cien vodného a stočného!

(fur.)

foto: archív redakcie

Drahá, neekologická a u nás aj zbytočná

Všetkým, ktorí nepijú čistú a kvalitnú vodu z vodovodu pretože to vraj nie je in, ale dávajú prednosť baleným vodám a prifarbovaným nealko nápojom, ktoré "letia," treba adresovať jedno upozornenie: Výroba týchto nápojov je veľmi náročná na vodu! Spotrebuje sa pri nej toľko čistej vody, že každý ekologicky mysliaci tvor by mal zvážiť ich nakupovanie. Nehovoriac už o ďalších environmentálnych dopadoch, ktoré aj zo Slovenska robia jedno veľké smetisko.

Nepriamo to priznáva aj medzinárodná asociácia výrobcov balených vôd **International Bottled Water Association (IBWA)**, ktorá si pod zjavným tlakom viacerých environmentálnych a ochranár-

ských iniciatív a združení nechala vypracovať odbornú štúdiu, z ktorej vyplynulo, že na výrobu jedného litra nesýtenej a ničím nepríchucovanej balenej vody je potrebné v priemere 1,39 litra vody.

Pri bublinkových vodách je potreba vody vyššia - až 2,02 litra a výroba prísладzovaných a prifarbovaných nápojov je na spotrebu vody ešte náročnejšia. Odhaduje sa, že cca dvakrát. V tom je zarátaná náročnosť výroby cukru, potravinárskych farbív, ochucovadiel, aróm, regulátorov kyslosti a konzervačných látok a ďalších prísad, ktorým ľudovo hovoríme *éčka*. Výroba samotného cukru je veľmi náročná na **vodu a energiu** (a to vo všetkých etapách od plavenia a následného prania v repnej pračke cez tzv. vycukornenie repných odrezkov horúcou vodou a prípravu difúznej šťavy a jej čistenie, odparovanie až po záverečnú etapu výroby). A rovna-

ko náročné je to aj pri konzervačných a aromatických látkach.

Zatiaľ ale hovoríme len o obsahu plastovej fľaše. Na jej výrobu sa podľa údajov medzinárodnej inštitúcie **Water Footprint Network** v priemere spotrebuje ďalších niečo vyše troch litrov vody. Ak je na fľaši prilepená osobitná etiketa (papierová alebo z fólie) treba ešte prirátat ďalších "pár zbytočných kvapiek" drahocennej vody navyše. Ak to všetko zrátame, vychádza nám, že na jednu fľašu ochutenej balenej vody musí **ľudstvo obetovať** až 8 litrov čistej vody! K takýmto výsledkom aj keď trochu inými výpočtami dospel aj renomovaný český časopis *Příroda.cz*.

Aj keď sme sa v predchádzajúcich odstavcoch venovali len samotnej výrobe balených vôd, nesieme zabudnúť, že aj ich distribúcia, preprava, uskladňovanie a maloobchodný predaj sú tiež náročné na vodu a energiu.

Dôležitejšie ako množstvá vody potrebnej na výrobu a predaj balených vôd je samotný fakt, že to je voda, ktorou sa zväčša **zbytočne plytvá**. U nás totiž tečie z vodovodov kvalitná a zdravotne bezpečná osviežujúca pitná voda a tak nie sme odkázaní na kupovanie balených vôd. Je to *len rozmar*, ktorý v konečnom dôsledku výrazne poškodzuje prírodu. Balenie vody je nielen drahé, teda **neekonomické**, ale aj **neekologické**.

Uvedomujú si to aj spoločnosti zaoberajúce sa obchodom s potravinami (výrazne viac však tie zahraničné než domáce!), ktoré sa venujú iniciatívam eliminujúcim **enormnú záťaž**, ktorú kladú balené vody na životné prostredie, a to napríklad aj vysádzaním stromčekov vo Vysokých Tatrách i v iných v oblastiach. Napríklad nemecká spoločnosť Lidl v rámci akcie „Voda pre stromy“ len v jeden jediný deň v spolupráci s občanmi obce Nižná Boca a pracovníkmi podniku Lesy SR vysadila 6 tisíc mladých stromčekov!

Z nášho pohľadu je ale zaujímavejšia EKOHRA Lidl, v rámci ktorej, ako oficiálne informovala tlačová agentúra TASR, žiaci základných a stredných škôl počas jedného mesiaca (od 17. februára do 16. marca 2014) **usilovne zbierali** a do 123 predajní Lidl po celom Slovensku odovzdávali pohodené plastové fľaše. Na vyhodnotení súťaže sa zúčastnil minister školstva, vedy, výskumu a športu **Dušan Čaplovič**, ktorý vysoko ocenil samotnú súťaž i jej výsledky - zapojilo sa do nej 468 škôl a viac ako 147 000 žiakov. Za mesiac zozbierali **7,65 milióna fliaš** od nealko nápojov! Generálneho riaditeľa spoločnosti Stanislava Čajku príjemne prekvapilo, že do súťaže sa zapojili nielen žiaci a učitelia, ale aj ich rodiny, susedia, priatelia a známi.

Všetky takéto aktivity treba vysoko oceniť. Je naozaj chvályhodné, že aspoň niektoré spoločnosti, ktoré predávajú balené vody, si uvedomujú **dôsledky**, ktoré so sebou prináša ich výroba, predaj a konzumácia. Ale oveľa zdravšie a ekologickejšie je nekupovať balené vody, ale piť vodu z vodovodu. Je **zdravá a svieža**, netreba ju baliť a nezostávajú po nej kopy plastových fliaš, ktoré napriek mnohým ekologickým iniciatívam naďalej robia z krásnej slovenskej prírody jedno veľké smetisko. Sú pohodené, kam len pozrieš!

A nie je to len na Slovensku, ale na celom svete. Podľa najnovších odhadov renomovaných odborníkov na ochranu životného prostredia ročne zamorí našu zemeguľu cca 50 až 55 miliárd plastových fliaš! Pripomeňme si aj slová **prof. Ing. Jána Szolgaya, PhD.** z Katedry vodného hospodárstva krajiny Stavebnej fakulty (SvF) STU v Bratislave, ktoré sme citovali v jednom z vlaňajších vydání *Vodárenských pohľadov*: "Pijem zásadne vodu z vodovodu, balenú len z nutnosti na schôdzach... Pitím vody z vodovodu šetrím rodinný rozpočet, ale najmä životné prostredie, a to nielen lokálne, ale kto už videl klukaté cesty plastových fliaš hydrologickým cyklom až do svetového oceánu so všetkými hroznými dôsledkami, vie, že aj globálne."

(fur.)

foto: archív redakcie

Čo je nové v ZsVS, a.s.

Súťaž vodárenských objektov ZsVS, a.s.

Vo februári minulého roku vyhlásila ZsVS, a.s., prvý ročník **SÚŤAŽE VODÁRENSKÝCH OBJEKTOV ZsVS, a.s.** Do tejto vnútrofirmej aktivity sa zapojilo všetkých sedem odšepných závodov / DS, GA, KN, LV, NR, NZ, TO/ a aj útvar prevádzky diaľkových vodovodov /ÚPDV/. Súťažilo sa v dvoch kategóriách: **Veľký objekt** / ČOV, čerpacia stanica/ a **Malý objekt** /prameň, čerpacia stanica, vodojem/. Účastníci súťaže prihlásili do každej z kategórií jeden objekt, súperilo teda 16 objektov. Podmienkou bolo, že objekty musia patriť do regionálnej pôsobnosti príslušného závodu alebo strediska, musia byť funkčné a prevádzkované ZsVS, a.s., minimálne 5 rokov. Kritéria hodnotenia a odmeňovania boli stanovené ešte vo februári a prvé terénne obhliadky sa začali v júli. Každá návšteva objektu bola v predstihu nahlásená, takže závody a strediská mali primeraný čas na drobné práce, úpravy exteriéru a pod., aby mohli prihlásený objekt predstaviť v čo najlepšom svetle. Hodnotiacu komisiu tvorili: predseda predstavenstva, odborní riaditelia a tajomník komisie. Komisia sa pri hodnotení zamerala na stavebnú časť /exteriér, interiér/, technologickú časť /stav a funkčnosť strojov a zariadení/, organizáciu práce na objekte, areál /stav a zabezpečenie areálu, starostlivosť o zeleň a čistotu, nakladanie s odpadmi/, BOZP a celkový dojem, podľa čoho zostavila aj hodnotiacu tabuľku. Aby mala súťaž reálny základ, boli uvoľnené finančné prostriedky, ako odmena pre prvých troch víťazov v každej kategórii. Pre účelovú motiváciu boli finančné odmeny určené priamo kolektívu zamestnancov, ktorý sa na údržbe objektu celoročne podieľa. Cieľom zorganizovania súťaže takéhoto typu, je podporiť obnovu a údržbu vodárenského majetku a zároveň vedenie spoločnosti má možnosť vidieť v prevádzke mnohé zariadenia a stretnúť sa so zamestnancami z jednotlivých regiónov. Priamym kontaktom môže vidieť nedostatky alebo naopak kvality vykonávanú prácu našich zamestnancov v oblasti údržby a opráv

Súťaž bola ukončená v decembri roku 2013 s nasledovným poradím:

kategória VEĽKÝ OBJEKT

1. miesto čerpacia stanica Jelka - Útvar prevádzky diaľkovodov –SPDV Jelka
2. miesto ČOV Galanta – OZ Galanta
3. miesto ČOV Levice –OZ Levice

kategória MALÝ OBJEKT

1. miesto vodný zdroj Vrchovište - Útvar prevádzky diaľkovodov – SPDV Topoľčany
2. miesto čerpacia stanica Hronské Kľačany – OZ Levice
3. miesto čerpacia stanica Nárad - SAP – OZ Dunajská Streda

Čerpacia stanica Jelka

Z dôvodov nedostatočných a kvalitatívne nevyhovujúcich miestnych zdrojov pitnej vody bol v roku 1973 vybudovaný veľkokapacitný vodárenský zdroj v katastri obce Jelka. Postupne v rokoch 1973 – 1979 bola budovaná aj líniová časť diaľkového vodovodného systému Jelka – Galanta – Nitra s príslušnými objektmi a čerpacími stanicami. Účelom stavby je zabezpečovať dodávku pitnej vody diaľkovým potrubím do regiónov s jej nedostatkom. Hlavné spotrebiská sú mestá Galanta, Sereď, Šaľa a Nitra, na ktoré sú ďalej pripojené okolité obce a obce situované pozdĺž trasy predmetného potrubia. Vodárenský zdroj pozostáva zo siedmich vŕtaných studní s celkovou výdatnosťou 727,5 l/s. Odber vody z jednotlivých studní je zabezpečený násoskovým spôsobom so zastúpením do zbernej studne. Zo zbernej studne je voda prečerpávaná čerpadlami I. stupňa do akumulčných nádrží s objemom 2x3000 m³ a následne čerpadlami II. stupňa do výtlačného potrubia v celkovej dĺžke 118,565 km.

Vodný zdroj Vrchovište

V rokoch 1967 – 1972 sa začali v obci Slatinka nad Bebravou práce na zachytení pramenných výverov, ktoré pre túto oblasť predstavujú z vodohospodárskeho hľadiska mimoriadne významné vodné zdroje.

Zachytenie troch najvýdatnejších prameňov v katastri obcí Slatinka nad Bebravou prameň „Vrchovište“, „Pri mlyne“ a „Pri moste“, umožnilo spolu s inými zdrojmi vody, realizovať prvý diaľkový prívod pitnej vody na území Západoslovenského kraja –Ponitriansky skupinový vodovod. Voda zo všetkých prameňov je prostredníctvom 100 km trasy PnSV dodávaná 44 obciam, t.j. cca 100 tis. obyvateľom v priľahlých mestách a obciach okresov Bánovce n/B., Partizánske, Topoľčany a Nitra. Výdatnosť prameňa Vrchovište je min 56 l/s, maximálna 2 000 l/s povolený odber: celá výdatnosť.

Ing. Zuzana Endrödyová,
ZsVS, a.s.

foto: archív ZsVS, a.s.

Ing. Ján Michalides - vedúci SPDV Topoľčany (vľavo) a Vladimír Juričko-vedúci SPDV Jelka (vpravo)

Podtatranská vodárenská
prevádzková spoločnosť, a.s.

Čo je nové v PVPS, a.s.

Dobudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd v aglomerácii Hôrka a Švábovce

Projekt „Dobudovanie kanalizácie a čistiarne odpadových vôd (ČOV) v aglomerácii Hôrka a Švábovce“ je spolufinancovaný z kohezného fondu (KF) v rámci implementácie operačného programu životné prostredie (OP ŽP), prioritná os 1 – Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd, operačný cieľ 1.2 Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd v zmysle záväzkov SR voči EÚ.

Ciele projektu:

Cieľom projektu je zabezpečenie odkanalizovania i čistenia odpadových vôd v aglomerácii Hôrka a Švábovce a prepojenie odpadových vôd z obce Gánovce do novo- vybudovaného kanalizačného systému.

Vyčistenie zachytených a odvádzaných odpadových vôd bude na dobudovanej a rozšírenej ČOV Hôrka, ktorá pozostáva z existujúcej ČOV a novovybudovanej čistiarny s celkovou kapacitou 4 162 ekvivalentných obyvateľov/EO (pôvodná je 1 000 EO), s priemerným denným prietokom 3 704 m³/d (pôvodná ČOV má 180 m³/d). Návrh technológie čistenia odpadových vôd zohľadňuje požiadavky Rámcovej smernice o vodách 2000/60/EC, Smernice 91/271/EHS ako aj požiadavky národnej legislatívy (najmä NV SR 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd). Novým recipientom dobudovanej ČOV bude Gánovský potok.

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie stupňa napojenosti v predmetnej aglomerácii na verejnú kanalizáciu zo súčasných 57,8% na min. 85,1% podľa EO a zabezpečenie čistenia odvádzaných odpadových vôd v súlade s EÚ a národnou legislatívou na ČOV s dostatočnou kapacitou a požadovanou účinnosťou čistenia.

Fyzické indikátory projektu:

- dĺžka novovybudovanej stokovej siete bez prípojk – 7,06 km,
- dobudovanie a rozšírenie ČOV Hôrka,
- počet EO napojených na novovybudovanú stokovú sieť – 844,
- počet nových EO napojených na dobudovanú ČOV – 1 787.

Je nesporné, že realizácia projektu v danej oblasti prispeje ku zníženiu záťaže životného prostredia a ku zvýšeniu kvality života obyvateľov. Pozitívny vplyv sa taktiež prejaví vo vylepšení kvalitatívnych parametrov podzemných i povrchových vodných zdrojov v danom projektovom území resp. eliminácia súčasného nekontrolovaného vypúšťania odpadových vôd v okolí Banskej osady ochráni aj územie, ktoré je súčasťou chránenej sústavy európskeho významu NATURA 2000.

Vybudovanie environmentálnej infraštruktúry, do ktorej patrí aj verejná kanalizácia, predstavuje základný rozvojový prvok akéhokoľvek regiónu. Z uvedeného dôvodu sa po realizácii projektu očakáva aj ekonomický rozvoj celej projektovej oblasti.

Nová súťaž pre školy – vymysli slogan a vyhraj mp3!

Podtatranská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. pripravila tento rok v mesiaci máj 2014 pre žiakov základných škôl novú regionálnu výtvarnú súťaž pod názvom:

„Vymysli slogan a vyhraj mp3!“

Školáci majú za úlohu vymyslieť vodárenský slogan na tému – „Prečo je vhodné piť vodu z vodovodu?“ a doplniť ho obrázkom vo formáte A3 alebo A4.

Pre najšikovnejších kresličov sme pripravili zaujímavú prvú cenu – prehrávač mp3 a rôzne reklamné darčeky.

Vyhodnotenie prác je plánované v priebehu mesiaca jún 2014.

Celkové výsledky súťaže uverejníme v jesennom čísle tohto časopisu a na internetovej stránke našej spoločnosti.

Ing. Božena Dická, PVPS, a.s.

foto: archív PVPS, a.s.

Čo je nové

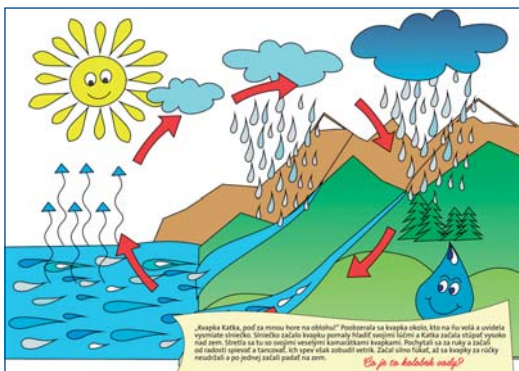
Čo je nové v StVPS, a.s.

Stredoslovenská vodárenská
prevádzková spoločnosť, a.s.

O vode pre najmenších

„Ohýbaj ma mamko, pokiaľ som ja Janko!“ hovorí jedno slovenské porekadlo. Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. myslí pri príprave vzdelávacích aktivít aj na tých najmenších, čoho dôkazom je najnovšia publikácia pre materské škôlky, maľovánka „Čo videla kvapka“. Najmladším deťom v nej hravou formou priblížime ako vzniká rosa, ako sa voda čistí, kto a čo všetko vodu potrebuje, aj ako môžu vodu šetriť a chrániť.

Prijali sme ETICKÝ KÓDEX

Férové a etické princípy správania sa všetkých zamestnancov spoločnosti sú obsahom nového dokumentu Etický kódex. V publikácii sú v skratke zhrnuté základné pravidlá správania sa zamestnancov vo všetkých pobočkách a na všetkých pozíciách. Ich spoločným menovateľom je čestnosť, spravodlivosť, zodpovednosť a rešpekt. Ako píše v príhovore k publikácii pán Antoine Frérot, prezident spoločnosti VEOLIA: „Tento dokument poskytuje odporúčania pre každodenné správanie sa všetkých zamestnancov na všetkých úrovniach spoločnosti a vo všetkých krajinách, kde pôsobíme. Nakoľko konáme ako profesionáli, správame sa k našim zákazníkom s úctou a naplnenie našich povinností znamená, povedané veľmi jednoducho, robiť našu prácu dobre.“

Okrem publikácie je pre zamestnancov pripravené aj vzdelávanie formou e-learningu, ktorého absolvovanie bude ukončené certifikátom.

Školský projekt Po stopách vody

V školskom projekte Stredoslovenskej vodárenskej prevádzkovej spoločnosti, a.s. sa po stopách vody vydalo 35 základných a špeciálnych základných škôl zo stredoslovenského regiónu. Cieľom projektu je sprostredkovať žiakom poznatky o vode a vodných zdrojoch a viesť ich k citlivému prístupu k prírode ako celku. Projekt „Po stopách vody“ je už trinástym vzdelávacím projektom spoločnosti a je určený žiakom druhého stupňa. Od novembra minulého roku žiaci elektronicky odpovedajú na zverejnené otázky zamerané na ochranu vodných zdrojov a krajiny, problematiku odpadových vôd a vody ako súčasť každodenného života človeka. Získané poznatky nepremietajú len do správnych odpovedí, ale počas trvania projektu plnia aj praktické úlohy k jednotlivým témam, môžu sa vyjadriť výtvarnou aj literárnou formou. Po správne zodpovedaných otázkach a splnených úlohách sú jednotlivé kolektívy bodovo ohodnotené, na základe čoho sa im odkrýva vždy časť fotografie formou puzzle. Úlohou žiakov je uhádnuť názov miesta na fotografii, ktoré sa nachádza v stredoslovenskom regióne.

„Sme radi, že sa opäť môžeme zúčastniť výnimočného projektu, ktorý hravou formou prenáša teoretické znalosti do praktického života detí a rovnako aj pre nás pedagógov je nadstavbou vyučovacieho procesu,“ vyjadrila sa o projekte Zlata Novosadová zo ZŠ Sama Vozára v Hrachove. Školy zapojené do projektu majú možnosť zúčastniť sa bezplatne vzdelávacích akcií ako sú prednášky a exkurzie a rovnako zdarma dostávajú informačné materiály k súťažným témam. Projekt končí v júni tohto roku slávnostným vyhlásením víťazov a odovzdaním cien úspešným kolektívom.

Slavomíra Vogelová, StVPS, a.s.
Foto: archív StVPS, a.s.

Čo je nové vo VVS, a.s.

Moje mesto povolání v Košiciach

Napriek stále pretrvávajúcej vysokej úrovni nezamestnanosti majú vodárenské spoločnosti už niekoľko rokov veľký problém získať odborníkov s vodárenským vzdelaním. Stredné odborné učilište so špecifickým učebným odborom „prevádzkový montér vodovodov“, aké bolo v minulosti, už neexistuje.

Preto vodárenské spoločnosti pri obsadzovaní pracovných miest prevádzkových montérov vodovodov vyhľadávajú vhodných zamestnancov s podobným či príbuzným učebným odborom (inštalatér, zámočník, nástrojár a podobne). Východoslovenská vodárenská spoločnosť sa s cieľom zvýšenia záujmu o vodárenské profesie rozhodla zúčastniť interaktívnej putovnej výstavy s názvom Moje mesto povolání v Košiciach. Výstava je otvorená v obchodnom centre Aupark od 30. 4. do 30. 9. 2014

Záštitu nad projektom v Košiciach prevzal primátor mesta Košice Richard Raši, ktorý je zároveň podpredsedom predstavenstva VVS, a.s.

Ako povedal: *“V poslednom čase sa pri rozhodovaní o výbere strednej školy pozornosť žiakov upriamuje najviac na gymnaziálne vzdelanie. Pomaly sa strácajú z našich radov odborní remeselníci: stavbári, stolári, elektrikári ale i vodári.*

Často deti ani netušia aké sú tieto povolania potrebné na zabezpečenie chodu života miest a obcí, možno ani nevedia, že také profesie vôbec existujú. Práve preto ma úprimne teší, že v Košiciach na výstave Moje mesto povolání sa školáci zoznámia s užitočnými vodárenskými profesiami, ktoré majú perspektívu a budú vždy žiadané, ako sú montér potrubí, pátrač na sieti, dispečer, strojník a iné. Ide predsa o mimoriadne hodnotnú prácu vo veľkej modernej spoločnosti, ktorá každý deň zabezpečuje kvalitnú pitnú vodu pre desaťtisíce domácností.

Vďaka tejto výstave naše deti spoznajú profesie, bez ktorých by ľudia v meste vôbec nemohli žiť.“

Primárnou cieľovou skupinou sú deti od 5 do 14 rokov, ale tento projekt rovnako zasahuje aj sekundárnu cieľovú skupinu,

Otvorenie stánku VVS, a.s. zľava na fotografii: generálny riaditeľ VVS, a.s. Stanislav Hreha a primátor mesta Košice Richard Raši

rodičov detí, ich príbuzných a známych sprostredkovaním získaných vedomostí a zručností.

V priestore putovného Detského mesta povolání sú nasimulované tematické stanice = reálne povolania. Deti imitujú svet dospelých, skúšajú si prácu a zodpovednosť dospelých. Na základe skúsenosti získavajú informácie o povolaniach. Vodárenská spoločnosť má k dispozícii priestor 20m², na stenách má kreslený kolobeh vody podsvietený led diódami, ktoré ako pitná i odpadová voda prechádzajú potrubiami na stenách.

Deti účastníci výstavy tak môžu úplne jednoducho a rýchlo pochopiť význam práce vodárov i náročnosť procesu výroby. Zároveň stánok poskytne priestor pre animačnú prácu s deťmi, praktické skúšanie si práce montéra vodovodných

potrubí, súťaže pre deti, preverenie si vedomostí o výrobe vody. Deti majú k dispozícii puzzle Kolobeh vody a tie najmenšie odídu s maľovankou, ktorá zobrazuje vodárenské povolania.

Na deti a rodičov v stánku čaká aj brožúrka o povolaniach vo VVS, a.s. *Pridaj sa k nám*, brožúrka určená základným školám o vodárenských profesiách. Jednoduchým a zaujímavým spôsobom priblíži prácu vodárov v profesiách: prevádzkový montér, pátrač na sieti, dispečer, šofér, laborant, pracovník ZC, chemik – biológ, odčítač vodomero, prevádzkový elektrikár/elektromontér a pod... Nechýba v nej ani informácia o náplni činnosti vo vodárenských povolaniach a odporúčania na stredné školy, ktoré by im najviac zodpovedali.

Mgr. Martina Hidvéghyová
foto: archív redakcie

Čo je nové

Čo je nové v TVS, a.s.

TRENČIANSKA
VODOHOSPODÁRSKA
SPOLOČNOSŤ, a. s.

Stretnutie zamestnancov TVS

Dňa 23. apríla 2014 sa konalo stretnutie zamestnancov TVS, a.s. spojené s divadelným predstavením, ktoré sa uskutočnilo v divadelnej sále Domu armády v Trenčíne.

Na úvod oficiálnej časti stretnutia Ing. Denisa Beníčková, generálna riaditeľka spoločnosti privítala všetkých prítomných kolegov. Stretnutie pokračovalo pod-

ľa programu vyhodnotením činnosti našej spoločnosti za rok 2013 a novými cieľmi na rok 2014, s ktorými prítomných oboznámili členovia vedenia spoločnosti Ing. Janka Jeřábková, Ing. Róbert Rezníček, Ing. Ján Vavro a Mgr. Adriana Petriková.

Na záver generálna riaditeľka udelila ocenenie „Vzorný pracovník TVS za rok 2013“ p. Jánovi Ondiškovi, za príkladné plnenie pracovných povinností pri rozvoji našej spoločnosti, profesionálnym a osobným postojom k šíreniu dobrého mena TVS.

Počas stretnutia zamestnancov sa uskutočnil v spolupráci so zdravotnou službou Pro Benefit s.r.o. „Deň zdravia“, kde si mohli naši zamestnanci otestovať svoj aktuálny zdravotný stav.

Tento rok vystriedalo každoročné športové popoludnie pre zamestnancov podvečerné divadelné predstavenie. V podaní Slovenského komorného divadla Martin sme mohli vidieť veľmi zábavné predstavenie s názvom Národný cintorín I.-II. Standing ovation na záver predstavenia svedčí o tom, že sa všetkým táto zmena páčila ☺.

Beáta PLÍHALOVÁ, TVS, a.s.

foto: archív TVS, a.s.

Vzdelávanie ako nástroj vyššej efektivity – nové trendy

Vodárenské spoločnosti investujú prostriedky na vzdelávanie zamestnancov v záujme vyššej efektivity i modernizácie firmy.

Ako vo všetkom, aj vo vzdelávaní sa objavujú neustále nové trendy a preferujú sa iné formy. Na význam, prínos i reálne možnosti očakávania výsledkov po absolvovaní vzdelávacích programov sme sa opýtali Ing. Vojtecha Dúla, odborníka na vzdelávanie dospelých.

Prečo je podľa Vás take dôležité vzdelávanie dospelých?

Nestačí len píliť, je potrebné sa pozrieť, či tá píla nie je tupá. V tom prípade nás to bude stáť viac úsilia a bude to neekonomické. Taktiež nestačí len „tlačiť na pílu“. Komunikujeme každý deň, v podstate nemôžeme nekomunikovať, napriek tomu často nepoznáme princípy, zásady a hlavne praktické techniky efektívnej komunikácie. A preto ich ani nepoužívame. Nevyužívame „skrytý“ potenciál svojich zamestnancov. Často je to tak ako keby sme hovorili „iným jazykom“. A dôsledkom toho je, že komunikácia (z lat.: communis; spoločný alebo spájať), ktorá by mala spájať, „odpája“ a „rozpája“ ľudí. A vytvára často nedorozumenia, zbytočné konflikty, bariéry, napätia a niekedy aj straty (času, peňazí), škody a dokonca až súdne spory. To isté platí aj v súkromnom živote.

Viete povedať aké konkrétne výsledky dosiahneme vzdelávaním zamestnancov?

Dnes je enormný tlak na výsledky. Od pracovníkov sa očakáva viac merateľných výsledkov za tú istú pracovnú dobu. A tiež zažívajú veľa zmien v pracovných postupoch. Nie je možné na moderné úlohy a problémy používať „staré“ a často „zastaralé“ postupy a metódy riešenia. Nová doba vyžaduje moderné nástroje a presné techniky efektívnej komunikácie takými sú. Napríklad často sú pracovníci v strese, sú vyhorení (tzv. burn out) a často majú medzi sebou konflikty a komunikačné bariéry (predsudky, negatívne emócie a pod.). Pomocou overených techník tzv. naučenej pozitivity (podľa amerického psychológa M. Seligmana) sa naučia byť pozitívnejší a budú plniť optimizmu. Zmení sa ich postoj. A tiež osvojením si zásad tzv. nenásilnej komunikácie (podľa M. Rosenberga) sa naučia nekomunikovať z pozície sily – agresívne, ale snažiť sa pochopiť druhú stranu a nájsť tak spoločné riešenie. Sú to jednoduché (nie vždy ľahké) a veľmi účinné postupy, ktoré sa počas tréningu dajú naučiť. Zvýši sa tým sebadôvera zamestnancov, nastavia sa tzv. komunikačné štandardy, zníži sa počet konfliktov, odstránia sa komunikačné bariéry a zvýši sa efektívnosť tak horizontálnej ako aj vertikálnej komunikácie.

A čo odporúčate vedúcim pracovníkom?

Stereotyp ubíja každého. Podobne ako v manželstve. Ak je to len rutina, všetko je absolútne predvídateľné a ubíjajúce, nastáva „vyhorenie“ a potreba zmeny. Často si šéfovia a vedúci myslia, že „vedia“ všetko, že sú nenahraditeľní (tzv. onnipotencia). A tým brzdia rozvoj a rast svojich podriadených. Preto aj oni potrebujú inšpiráciu, motiváciu a techniky ako lepšie riadiť, viesť a motivovať svoj tím. Potrebujú „namazať“ svoj „riadiaci stroj“. Majú rezervy, ktoré nevyužívajú. Efektívna komunikácia je ako olej. Aj stroj potrebuje pravidelnú údržbu. A nové myšlienky a nástroje. S. Freud raz povedal, že ten, kto pozná len kladivo, každého pokladá za „kliniec“, a takto aj s ním jedná. Teda naše činy sú určené našimi vedomosťami a skúsenosťami. Podobne ako v škole, potrebujete sa pravidelne rozvíjať a rásť. A čím ste vo vyššej funkcii, tým je to väčšia zodpovednosť. Napríklad: pomocou techniky tzv. situačného riadenia (podľa K. Blancharda) dokážu vedúci pracovníci efektívnejšie riadiť pomocou zásad tzv. inner (vnútorného) leadershipu dokážu zlepšiť svoje vodcovské zručnosti. Takto sa stávajú skutočnými vedúcimi „na úrovni“, a získavajú prirodzenú autoritu.

Aký je rozdiel medzi vedením (leadershipom) a riadením (manažmentom) ľudí?

Vodcovstvo a riadenie ľudí sa u konkrétnej osoby nedá presne rozdeliť. Vedúci je jeden a ten istý človek. Efektívny vedúci pracovník si potrebuje osvojiť obe zručnosti: aj manažment aj leadership. Je to podobné ako v komunikácii. Prvý človek s ktorým komunikujete ste vy (intrapersonálna komunikácia), potom nasledujú ostatní. Teda seba, „musíte“ mať rád, o tom je zdravá sebadôvera. Nemôžete seba dať výpoveď, seba vždy „nosiť“ so sebou. Potrebujete sa so sebou spriatelíť, pretože tento prvotný vzťah potom určuje vašu komunikáciu (interpersonálnu) s oko-

lím. V opačnom prípade, ak sa vy sám nemáte radi, môžete mať výzvy vo vzťahoch. Existuje však aj druhý extrém, keď má vedúci pracovník prehnanú sebadôveru a ambície, ktoré sa potom prejavujú v intolerancii až arogancii.

Efektívne riadiť ľudí sa dá naučiť. Kontrolovať, delegovať, motivovať a hodnotiť ľudí. Tiež aj plánovať, organizovať a vydávať pokyny. To je tá ľahšia úloha. Vedenie ľudí sa dá len rozvíjať. Aby vás ľudia nasledovali, aby ste ich ovplyvnili emocionálne, aby ste ich „zapálili“, aby ste získali prirodzenú autoritu, to sa tiež dá posilniť a rozvíjať. Pomocou techník tzv. motivačného leadershipu a princípov rétoriky posilníme sebadôveru vedúcich a poskytneme im nástroje, aby boli spokojnejší, a hlavne úspešnejší a efektívnejší.

A čo konkrétne tím dosiahnu vedúci pracovníci?

Spomením najdôležitejšie prínosy. Najprv si uvedomia dôležitosť (a osvoja si efektívny systém) riadenia seba samého, to je prvý krok k riadeniu ostatných. Pomocou princípov už spomínaného situačného riadenia, nebudú „rovnako“ riadiť každého, ale každého dokážu zhodnotiť na akej úrovni je (z hľadiska odbornosti, motivácie, pracovnej úlohy) a podľa toho „nastavia“ štýl riadenia. Tým sa predíde mnohým konfliktom, nedorozumeniam, a hlavne sa zvýši efektívnosť oddelenia, útvaru. Skrátí sa doba trvania porád, „vyčistia sa komunikačné kanály“, predíde sa tzv. komunikačným hrám (tak na strane zdroja aj príjemcu komunikácie), kedy sa pracovníci snažia „hrať“, a veľmi často aj manipulovať s vedúcim. Aplikovaním našich postupov a metód sa oddelenie, útvar nastavia jedným „smerom“, zníži sa počet „prestojev“ a komunikačných bariér. Rozmanitosť ľudí sa pozitívne využije. Manažéri si osvoja efektívne metódy riešenia problémov, rozhodovania a diferenciálnej komunikácie. Pomocou praktických cvičení tímovej spolupráce (teambuilding) sa stmelí tím a posilní sa vzájomná dôvera a koordinácia členov tímu. Zvýši sa ich osobná zodpovednosť za výsledky. Vedúci potom inšpirujú aj svojich pracovníkov pri kontrole, aby podriadení pochopili zmysel a účel pozitívnej kontroly.

Je teda dôležité pre vývoj firmy investovať do vzdelávania?

Ak firma reálne chce rásť, inovovať a rozvíjať sa, inú možnosť ani nemá, len investovať do vzdelávania. Každá firma je taká dobrá, akých má ľudí.

Nástroje, ktoré dnes požívajú moderní manažéri a efektívne spoločnosti slúžia na zvýšenie efektivity a kvality poskytovaných služieb a zníženie chaosu vo firmách.

Ďakujem za rozhovor a prajem vám veľa úspechov.

Mgr. Martina Hídvéghyová, foto: archív redakcie

Ing. Vojtech Dúl

Prvý certifikovaný lektor Dale Carnegie Leadership® a prvý riaditeľ tejto organizácie na Slovensku (1995-1998)

absolvent EEP (Executive Excellence Program) v Kalifornii (1997-8)

absolvent Bandlerovho inštitútu NLP – Licensed Practitioner of Neuro-linguistic Programming® (2010) a programu Energy Balanced Coaching, Texas Institute of NLP (2010)

Národní soustava kvalifikací ve vodárenství

Pokud řešíte ve svých firmách nedostatek kvalifikovaných odborníků, může být Národní soustava kvalifikací vhodným řešením.

Souhra faktorů silné generační obměny, zvyšování průměrného věku pracovníků v oboru, silný početní úbytek mladých, vstupujících na trh práce a zkreslená představa o technických profesích tj. nízká atraktivita technických oborů je pro vývoj situace na trhu práce zcela zásadní. Díky uvedeným vlivům je již známou skutečností, že v přípravě dostatečného počtu kvalifikovaných pracovníků sil nelze spoléhat pouze na možnosti a kapacity počátečního vzdělávání.

Zaměstnavatelé k této situaci přistupují dlouhodobě aktivně ve formě přímé či nepřímé podpory státních či soukromých škol a podpora učňů (stipendia, garance zaměstnání, apod.), financování vzdělávání či rekvalifikaci vlastními prostředky, např. ve vlastních vzdělávacích zařízeních (tuto roli dnes již hraje např. Institut environmentálních služeb, a. s., francouzské společnosti Veolia Environnement, jejíž součástí je i společnost VEOLIA VODA ČESKÁ REPUBLIKA, a. s.).

Národní soustava kvalifikací je přehled kvalifikací celostátně uznávaných v České republice. Představuje podrobný popis požadavků na jednotlivé kvalifikace umožňující jejich uznávání podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Popisuje, co je potřeba umět pro výkon povolání anebo jejich části, tj. dílčí pracovní činnosti. Je to státem garantovaný celorepublikový systém budovaný na reálných požadavcích na výkon činností v rámci jednotlivých povolání a pracovních pozic. NSK definuje požadavky na odborné způsobilosti jednotlivých kvalifikací bez ohledu na způsob jejich získání. Tvoří spojující systémový rámec pro počáteční a další vzdělávání a zároveň umožňuje srovnání našich národních kvalifikací s kvalifikacemi stanovenými a popsány v jiných evropských státech.

Profesní kvalifikace jsou zpracovávány přímo samotnými zaměstnavateli sdruženými v sektorových radách, čímž je zajištěna jejich aktuálnost a využitelnost na trhu práce (www.sektoroverady.cz).

Všechny dokončené a schválené profesní kvalifikace jsou zveřejňovány na webových stránkách www.narodni-kvalifikace.cz. Ke konci srpna 2013 bylo zveřejněno 496 profesních kvalifikací a 79 353 uskutečněných zkoušek.

Národní soustava kvalifikací Vám může usnadnit Vaši každodenní personální práci.

Sektorová rada pro lesní a vodní hospodářství a životní prostředí (dále jen Sektorová rada) byla ustavena 10. listopadu 2010, v současné době má 12 členů, zejména z řad odborných pracovníků z oblasti lidských zdrojů. Tři její členové zastupují problematiku provozování vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu.

Sektorová rada garantuje tyto oblasti národního hospodářství podle klasifikace CZ-NACE:

- A 02 Lesnictví a těžba dřeva
- A 01.7 Lov a odchyt divokých zvířat a související činnosti
- E 36 Shromažďování, úprava a rozvod vod
- E 37 Činnosti související s odpadními vodami
- E 38 Shromažďování, sběr a odstraňování odpadů, úprava odpadů k dalšímu využití
- E 39 Sanace a jiné činnosti související s odpady
- M 72 Výzkum a vývoj (v oboru)
- M 81.3 Činnosti související s úpravou krajiny

Hlavním cílem činnosti Sektorové rady je vytvořit systém, který bude odrážet skutečné potřeby a požadavky zaměstnavatelů (to je podniků v oboru provozování VaK) na své zaměstnance, na jejich znalosti, dovednosti i na možnosti vzdělávání (získání těchto znalostí a dovedností).

Členové Sektorové rady pracují zejména na:

- návrhu struktury profesních kvalifikací,
- analýze profesních a kvalifikačních potřeb pro jednotlivá povolání,
- vytváření hodnotících standardů jednotlivých kvalifikací.

Současně přitom komunikují i se státními a vzdělávacími institucemi a dalšími odborníky z oboru.

Seznam profesních kvalifikací za obor vodovodů a kanalizací, které již Sektorová rada schválila, je možné nalézt na webových stránkách www.narodni-kvalifikace.cz (např.: Vodárenský technik telemetrie a automatizace, Technik diagnostik ka-

nalizační sítě, Diagnostik vodovodní sítě, Strojník pro obsluhu čistírny odpadních vod, Strojník pro obsluhu úpravy pitné vody, Obsluha speciálního vozu pro čištění kanalizace, Vzorkař odpadních vod, Vzorkař pitné vody)

Z výše uvedeného je zde uveden příklad profesní kvalifikace s názvem:

„Strojník pro obsluhu čistírny odpadních vod“

Požadované kompetence jsou definovány jako:

Orientace v technických podkladech pro obsluhu strojů a zařízení sloužících k čištění odpadních vod, Odběr vzorků odpadních vod a kalů, Obsluha ovládacích panelů automatizovaných provozů sloužících k čištění odpadních vod, Vedení provozních záznamů o provozu strojů, strojních technologických zařízení a energetických zařízení na čistírně odpadních vod, Obsluha strojů a zařízení sloužících k čištění odpadních vod, Údržba a běžné opravy strojů a zařízení sloužících k čištění odpadních vod, Orientace v procesech čištění odpadních vod.

K výše uvedeným kompetencím jsou následně podrobněji stanovena kritéria jejich hodnocení, (tzv. hodnotící standard), které by měl pracovník zastávající tuto profesi ovládat.

Pro vybranou kompetenci **Orientace v procesech čištění odpadních vod** jsou to například:

Popsat technologický postup čištění odpadních vod a nakreslit blokové schéma čistírny odpadních vod, Interpretovat s použitím technické dokumentace technologický postup čištění odpadních vod, Uvést a charakterizovat fyzikální veličiny vztahující se k problematice vodárenství, Popsat nakládání s chemickými látkami a odpady, Popsat postup při řešení havarijních stavů čistírny odpadních vod a odstraňování poruchových stavů, Čist a vysvětlit provozní, manipulační a kanalizační řád čistírny odpadních vod, Vysvětlit a charakterizovat biochemickou a chemickou spotřebu kyslíku (BSK, CHSK), nerozpuštěné látky (NL).

Dalším a posledním krokem pro získání „certifikátu“, opravňujícího se ucházet o konkrétní profesi, je složení kvalifikační zkoušky. Složení zkoušek je nabízeno prostřednictvím tzv. vzdělavatelů (středních odborných a vysokých škol a dalších profesních vzdělávacích institucí i podniků), kteří vlastní příslušná oprávnění udělována Ministerstvem školství.

Na základě zákona č. 179/2006 Sb. o uznávání výsledků dalšího vzdělávání je Vyšší odborná škola stavební a Střední škola stavební Vysoké Mýto autorizovanou osobou pro vydávání následujících profesních kvalifikací:

a) pro úplnou kvalifikaci Zedník profesní kvalifikace:

1. (36-020-H) Zedník
2. (36-022-H) Zhotovitel zateplovacích systémů

b) pro úplnou kvalifikaci Instalatér profesní kvalifikace:

1. (36-003-H) Montér vnitřního rozvodu vody a kanalizace
2. (36-005-H) Montér vnitřního rozvodu plynu a zařízení
3. (36-004-H) Topenář

c) pro úplnou kvalifikaci Truhlář profesní kvalifikace:

1. (33-001-H) Truhlář nábytkář
2. (33-002-H) Stavební truhlář

d) pro úplnou kvalifikaci Vodař profesní kvalifikace

1. 36-014-H Hrázný a jezný
2. 36-018-H Poříčný
3. 36-019-H Vodař-údržba vodních toků

Závěr:

Možnosti uplatnění ve vodárenské praxi jsou zejména:

- Ve využití jednotné struktury kvalifikací v definování požadavků na pracovní místa, (například podnikové katalogy práce, popisy pracovních míst, pro stanovení kritérií při výběrových řízeních, apod.);
- Ve vytvoření podmínek pro lepší srovnávání pracovních pozic včetně jejich odměňování v rámci oboru vodovodů a kanalizací;
- V možnosti dalšího vzdělávání zaměstnanců dle jasně definovaných a celostátně uznávaných požadavků.

Ing. Petr Šváb, MSc., SmVaK Ostrava a.s., člen Sektorové rady pro lesní a vodní hospodářství a životní prostředí, e-mail: petr.svab@smvak.cz

Ing. Jaromír Janoš, hlavní manažer konsorcia VZ NSK2

Ing. Pavel Vacek, ředitel VOŠS a SŠ stavební Vysoké Mýto

Petr Šváb, Jaromír Janoš, Pavel Vacek

Nezatvárajme oči!

V mesiaci marec odštartovala environmentálno - komunikačná kampaň AVS. Sily spojilo v rámci Asociácie 12 vodárenských spoločností, aby mohli odprezentovať celoslovenskú mediálnu kampaň. Ich cieľom bolo upriamiť pozornosť verejnosti na problém (ne)napojenosti na kanalizáciu, ktorá je povinná zo zákona všade tam, kde je vybudovaná. Pokútne riešenia, obchádzania zákona sú však realitou a majú za následok priamu devastáciu životného prostredia a vážne ohrozenie kvality podzemných vôd.

Kampaň až naturálne načrtla reálny obraz obcí na Slovensku: nepriemerný zápach, zničené spodné vody, v katastrofálnom stave životné prostredie a ohrozené zdravie obyvateľov. Za tým všetkým stojí nesprávne a nelegálne riešenie odpadových vôd.

Cieľová skupina

Zámerom kampane bolo ukázať, že sa nás to týka všetkých. Po príklady nemusíme chodiť ďaleko. Ak má niekto na dvore žumpu, ktorá niekedy možno aj bola vodotesná (pripustíme túto možnosť), tak po čase sa z nej zákonite musela stať pretekajúca nádoba. A odpadové vody (vrátane fekálií) sa časom z nej začali do-

stávať do jeho vlastnej a s veľkou pravdepodobnosťou aj do susedovej studne.

Kreatívne východiská

Komunikácia kampane bola postavená na vizuáli smutného dievčatka, ktoré sa ocitlo v nehostinnej, zúfalo vyzerajúcej krajine, ktorú jej zanechala naša generácia. Jej úlohou bolo pripomenúť nám všetkým, že to, čo dnes robíme, zásadne ovplyvňuje životy našich detí. Kampaň nás mala upozorniť na to, že životné prostredie nie je abstraktné pomenovanie a tiež na to, že každý jeden z nás musí prijať za neho svoju dávku zodpovednosti. Environmentálna komunikačná kampaň niesla v sebe jasný odkaz – riešenie situácie v obciach. Ide predsa o jednoduchú, zo zákona aj danú povinnosť – napojiť sa na kanalizáciu.

Cesty kampane k Vám

Kampaň Asociácie vodárenských spoločností využila elektronické celoplošné médiá: STV, Rádio Slovensko a Rádio Regina. V televízii rotovali v mesiaci marec a apríl 20 sekundové spoty, v rádiách sa striedali 3 rádiospoty s dĺžkou 30 sek.. Z printových médií boli v kampani zastúpené týždenníky a ďalšie periodiká Život, Plus 7 dní, Slovenka, Dom a byt a Vodárenské pohľady, v ktorých kampaň využila PR aj inzertný priestor.

... epilóg

Po ukončení komunikačnej kampane prehodnocujeme jej efekt, účinnosť, zásah. Pred mnohými rokmi AVS realizovala kampaň Pijem zdravý vodu, nápoj z vodovodu, ktorá bola rozporuplná, pre výrobcov nápojov už aj prekvapivo samou existenciou, pre odbornú verejnosť tým, že sa objavil nový produkt na reklamnom trhu a otvorila sa o ňom veľká spoločenská

Z prípravy kampane. Smutné i veselé dievčatko z kampane sa volá Natália Petrovská a je žiačkou 1. stupňa ZŠ v Košiciach

diskusia. Mala silný zásah špeciálne na deti, ktoré si dodnes vybavujú a pospevujú refrén skladby zo spotu. Čo je podstatné, nemajú v škole problém naliať si pohár vody z vodovodu namiesto presladených nezdravých nápojov. Nezatvárajme oči bola malým bratom spomínanej kampane z pohľadu investovaných financií do nákupu médií. Je jednoduché vyhodnotiť kampaň v číslach, ale podstatné je to, v čo dúfa AVS a zosťavovatelia kampane, že mediálna komunikácia priniesla okrem výborných čísel o zásahu, afinitu a efekte ešte niečo navyše. Dúfame, že na chvíľu zastavila ľudí v zamyslení a položila im ruku na srdce. Nech je teda krokom k lepšiemu...

Mgr. Martina Hidvéghyová
foto: archív redakcie

Kreatívne návrhy vizuálov kampane

NEZATVÁRAJME

OČI!

PRED NELEGÁLNYM VYPÚŠŤANÍM ODPADOVÝCH VÔD...

Stačí málo – pripojiť sa na verejnú kanalizáciu!

Miesto pre Vašu prezentáciu

Vydavateľ: Asociácia vodárenských spoločností,
Prešovská 48, 826 46 Bratislava

Redakcia: Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22, 040 11 Košice,
tel./fax.: +421 55 677 00 76
e-mail: penelopa@penelopa.sk

Príjem inzercie: Agentúra PENELOPA, s.r.o., Omská 22,
040 11 Košice
tel./fax.: +421 55 677 00 76
e-mail: obchod@penelopa.sk

Vodárenské pohľady sú periodikom Asociácie vodárenských spoločností na Slovensku.
Štvrťročník venovaný tematike asociácie, jednotlivým členom,
ich stratégiám, výsledkom, aktivitám, spoločným i rozdielnym postojom, oblasti vodohospodárstva a vode ako takej...
Časopis vydávaný v náklade 5700 ks s vyprofilovanou cieľovou skupinou čitateľov – užšia odborná verejnosť (príslušné
ministerstvá SR resp. ich odbory, ÚRSO, VÚVH, manažment vodárenských spoločností), dodávateľské štruktúry
a v neposlednom rade akcionári a zákazníci vodárenských spoločností.